UZ

Besuch in Düsseldorf

Vorsitzende der TIP zu Gast bei der DKP

Düsseldorf, UZ — Am 18. Mai fand im Haus des Parteivorstands der DKP eine Begegnung zwischen der Vorsitzenden der Arbeiterpartei der Türkei, Behice Boran, und dem Vorsitzenden der Deutschen Kommunistischen Partei, Herbert Mies, statt.

Bei dem freundschaftlichen Meinungsaustausch informierte Behice Boran über die Situation in der Türkei und den Kampf der Demokraten gegen das Terror-Regime der Militär-Clique. Sie unterstrich dabei die große Bedeutung der internationalen Solidarität für die verfolgten Demokraten in ihrem Heimatland. Ferner informierte die Vorsitzende der Arbeiterpartei der Türkei über die Bemühungen ihrer Partei für die Aktionseinheit demokratischer Kräfte und Organisationen im Kampf für Frieden und Arbeit sowie gegen die Ausländerfeindlichkeit in der Bundesrepublik Deutschland. In diesem Kampf übe die DKP eine beispielhafte Rolle aus. Sie unterstrich den Willen, die Beziehungen zwischen der TIP und der DKP im Geiste des proletarischen Internationalismus weiter auszubauen.

Der Vorsitzende der DKP, Herbert Mies, sprach über die aktuellen Klassenauseinandersetzungen in der Bundesrepublik. Im Kampf für die 35-Stunden-Woche bei vollem Lohnausgleich, für das Recht auf Arbeit und für den Frieden komme es jetzt darauf an, daß die Einheit der Arbeiter- und Gewerkschaftsbewegung und der Friedensbewegung weiter vertieft werden muß, damit die Politik der Bonner Rechtskoalition und des Großkapitals gestoppt und zurückgedrängt wird. Dafür setzt die DKP all ihre Kraft ein.

Herbert Mies unterstrich den vielerorts beispielhaften mutigen und gemeinsamen Kampf ausländischer und deutscher Arbeiter. Dank und Anerkennung gilt dabei den türkischen, kurdischen und allen anderen ausländischen Arbeiterinnen und Arbeitern für ihr Engagement Die gemeinsame Interessenlage deutscher und ausländischer Arbeiter erfordert die Aktionseinheit. Alle Spaltungsversuche der Unternehmer und ihrer politischen Sachwalter müssen jetzt und künftig zurückgewiesen werden.

Die DKP, so betonte Herbert Mies, wird weiterhin ihre Solidarität mit den ausländischen Arbeiterinnen und Arbeitern in der Bundesrepublik und den verfolgten Demokraten in der Türkei unter Beweis stellen und dabei auch die Zusammenarbeit mit der TIP auf der Grundlage des proletarischen Internationalismus.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI TÜSTAV ARŞİVİ

UZ Dinstag 13 Oktober 1982

Kommunisten der Türkei vereinigen sich

Pressekonferenz der TKP und der TIP / Programmentwurf der Vereinigten Kommunistischen Partei der Türkei

Auf einer gemeinsamen Pressekonferenz stellten die Vorsitzende der Arbeiterpartei der Türkei (TIP), Behice Boran, und der Generalsekretär der Kommunistischen Partei der Türkei (TKP), Haydar Kutlu, am 7. Oktober in Brüssel die politischen und programmatischen Orientierungen der durch die Vereinigung beider Parteien zu gründenden Vereinigten Kommunistischen Partei der Türkei (TBKP) vor.

Verhandlungen zwischen der TIP und der TKP waren schon vor dem Militärputsch vom 12. September 1980 aufgenommen worden. Nach dem Putsch konzentrierten sich die Anstrengungen auf die Erarbeitung eines gemeinsamen Programms, das nicht nur in den Führungen der beiden Parteien, sondern auch in den Grundorganisationen diskutiert wurde.

In einer gemeinsamen Presseerklärung wird als vorrangigstes Problem, vor dem die Türkei steht, formuliert, ob ein Übergang zur Demokratie möglich wird. Die beiden Parteien betonen, daß sie sich unter dem Namen TBKP vereinigen, um heute schon nach realistischen Lösungswegen für die aktuellen Probleme des Volkes zu suchen, um als Alternative zu der Politik der proamerikanischen, reaktionären und militaristischen Kräfte eine konstruktive, vereinende und beständige Politik zu verwirklichen.

In der Erklärung wird festgestellt, daß die Gesellschaft der Türkei eine politische und soziale Erneuerung braucht. Ferner wird unterstrichen, daß die Türkei in einer Welt, in der sich auf internationaler Ebene ein neues Sicherheitsdenken entwikkelt, eine friedenssichernde Rolle spielen und ihre Außenpolitik neu gestalten müsse. Wörtlich heißt es: „Um das alles zu schaffen, ist eine demokratische Stabilität notwendig. Ohne den konstruktiven Beitrag der breitesten Kräfte von Sozialdemokraten bis hin zu Kommunisten, von kurdischen Demokraten bis hin zu Kemalisten, von den revolutionären Linken bis hin zu Umweltschützern und ohne die Verwirklichung der demokratischen Zusammenarbeit der Linkskräfte mit anderen demokratischen Kräften auf der Grundlage der Übereinstimmung wird dieses Ziel nicht zu erreichen sein."

Haydar Kutlu und Behice Boran auf der gemeinsamen Pressekonferenz in Brüssel. Fotos: Brenner

Boran und Kutlu wiesen darauf hin, daß mit dem neuen Programmentwurf eine demokratische Alternativpolitik im Rahmen des Kapitalismus entwickelt wird und darin der Demokratie-Gedanke eine Schlüsselrolle spielt. In der Erklärung heißt es: „Wir sind überzeugt, daß der Weg des Übergangs zum Sozialismus ohne den Schutz und die Stärkung der Demokratie nicht geebnet werden kann, daß der Übergang zum Sozialismus nur über den Weg der Demokratie und nur durch die Weiterentwicklung der Demokratie möglich ist."

Die Parteiführer betonten hinsichtlich der vorzeitigen allgemeinen Wahlen in der Türkei, daß ein demokratisches Ergebnis nur dann erzielt werden könne, wenn die teilnahmeberechtigten Oppositionsparteien mit demokratischer Eigenschaft ein Wahlbündnis untereinander herstellen. Die Wähler werden aufgerufen, ihre Stimmen nicht der ANAP (der Regierungspartei), sondern den für die Demokratie eintretenden Oppositionsparteien zu geben.

In der gemeinsamen Erklärung wird eine friedliche, demokratische und gerechte Lösung der kurdischen Nationalfrage gefordert. Die TBKP erhebe nicht den Anspruch, sie vertrete allein die Arbeiterklasse. Sie werde stets die Ansichten anderer politischer Kräfte, der Intellektuellen und der Werktätigen berücksichtigen. Die TBKP setze sich dafür ein, daß sich das friedliche, demokratische und humanistische Gedankenpotential, das die Türkei besitzt, im politischen System, im Parlament und der Regierung widerspiegelt.

Boran und Kutlu wiesen nachdrücklich darauf hin, daß die Türkei eine entwikkelte Diskussions- und Demokratiekultur brauche. Um die Übereinstimmung unter den demokratischen Kräften zu erreichen, müßte ein zum Ergebnis führender Dialog geführt und gemeinsame Gedanken entwickelt werden. Aus diesem Grunde werde das Programm der TBKP als Entwurf zur Diskussion gestellt. Die TBKP sei angestrebt, legal zu arbeiten, um dieses Programm verwirklichen zu können. TIP und TKP brachten auf der Pressekonferenz zum Ausdruck, daß mit der Gründung der Vereinigten Kommunistischen Partei der Türkei noch nicht die Einheit aller Kommunisten der Türkei hergestellt wird.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ÇAĞRI

TÜRKİYE'DEKİ GENEL SEÇİMLERE KATILMAK VE BULUNDUĞUMUZ ÜLKELERDE

OY KULLANMAK İSTİYORUZ

İşçiler, Emekçiler, Gençler

Federal Almanya'daki problemlerimizin önemli bir bölümü Türkiye'den kaynaklanıyor. İstemlerimizin içinde de Türkiye'ye yönelik olan önemli dertlerimiz var. Bunların çözülmesi için sözde kalan vaatlerden bıktık. Artık problemlerin çözümü için daha kararlı davranmalı ve sonuç almalıyız.

Ama, oy kullanma koşulları yaratılmadığı için, politikacılar bizi hesaba katmıyorlar. Nasıl olsa onlar oy kullanmıyor diye, yapmayacakları işleri yapacakmış gibi durmadan söz veriyorlar. 25 yıldır verilen sözlerin yüzde kaçı gerçekleşti? Bu iş böyle devam edemez. Birikmiş problemlerimizin hızla çözümü için, oy kullanmamız, seçimlere katılmamız şarttır.

Her vatandaş gibi, oy kullanmak bizim de en temel insanlık hakkımızdır. Hepimiz yıllardır yurttaşlık görevini yerine getirdik. Ayrıca 25 yılda Türkiye'ye 42 Milyar Mark döviz göndererek inkar edilemez ölçüde ekonomik olanaklar sağladık. Şimdi, birikmiş meselelerimizi çözebilmek için, Türkiye'deki genel seçimlerde seçme ve seçilme olanaklarına sahip olmak istiyoruz. Bulunduğumuz ülkede oy kullanma koşullarının yaratılmasını istiyoruz.

Kardeşler,

Şimdi, onbinlerce arkadaşımız Türkiye'ye izine gidiyor. Bu fırsatı değerlendirmeliyiz. İzine giden arkadaşlarımız, kendi şehir, kasaba veya köylerinde, politika ile uğraşanlara bu istemimizi iletebilmelidir. Bizlerin yurtdışında oy kullanabilmesi, herşeyden önce Türkiye'de destek bulmamıza bağlıdır. Onun için, siyasi partilere, sendikalara, meslek örgütlerine, gazete ve dergilere gidip derdimizi anlatmalı, bu haklı istemimize destek olmalarını istemeliyiz.

1988 Türkiye genel seçimlerine katılmak, bulunduğumuz ülkede oy kullanmak hepimizin ortak istemidir. Öyle ise, bu hakkı elde etmek için elbirliği ile çalışmalıyız. Birleşirsek en temel yurttaşlık hakkımızı elde edebiliriz. Bu hakkın nasıl kullanılması gerektiği konusunda tartışmaya açık olmalıyız. Mektupla oy kullanılabileceği gibi, bulunduğumuz şehirlere en yakın konsolosluklarda da oy kullanılabilir.

Federal Almanya'daki yurttaşlarımızın meseleleriyle uğraşmak, onlara yardımcı olmak, haklı istemlerini desteklemek amacıyla kurulan örgütlerimiz DİBAF ve FİDEF, oy kullanma hakkını elde edebilmek için seçimlere kadar sürecek bir kampanya düzenlemeye karar vermiştir.

DİBAF ve FİDEF'in amacı, oy kullanma hakkının alınabilmesi yönünde gerekli olan desteğin sağlanabilmesi için çalışmaktır. Bu haklı istemi destekleyen her kişi ve kuruluşla birlikte hareket etmeye hazır olduğumuzu özellikle duyurmak istiyoruz. Sorun hepimizin ve biz, ancak hepimiz istersek bu hakkı elde edebiliriz. Bu nedenle, sorunlarını çözmek için daha iyi olanaklar elde etmek isteyen tüm yurttaşlarımızı, işçi ve emekçileri, gençleri, kadınları, aydınları herkesi, ortak mücadeleye katılmaya davet ediyoruz. Şimdi hep birlikte ve her yerde şu istemi yükseltmeliyiz.

1988 Türkiye genel seçimlerinde, bulunduğumuz ülkelerde oy kullanmak istiyoruz.

DİBAF
DEMOKRASİ İÇİN BİRLİK-AVRUPA TÜRKİYELİ İŞÇİLER FEDERASYONU
Erkrather Straße 338, 4000 Düsseldorf 1,
Tel: 0211 - 7334716

FİDEF
FEDERAL ALMANYA TÜRKİYE İŞÇİ DERNEKLERİ FEDERASYONU
Lichtstrasse 31, 4000 Düsseldorf 1,
Tel: 0211 - 664284

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Konuğumuz araştırmacı-yazar Metin

Sonderschule'deki Türk çoc

-Sayın Metin Gür uzun süredir Sonderschule adı verilen okullarda özellikle çocukların düşüncelerini, neler hissettiklerini tesbit eden bir araştırma yapıyorsunuz. Önce bu okullardaki Türk çocuklarının sözlerini naklederek, araştırmanız hakkında bilgi verir misiniz?

- Evet, araştırmanın ilginç yönü de çocukların düşünce ve duygularından oluşuyor. Hemen birkaç örnek vereyim. 18 yaşında Sonderschule'yi bitirmiş bir genç kızımız bu okul hakkında şöyle konuştu: "Sonderschule'ye sakat çocukları göndersinler. Normal çocukları almasınlar. Ben hiçbir Türk çocuğunun bu okula gitmesini istemem etmiyorum. Bende çok kötü izler bıraktı. Evlenirsem, çocuğum olursa, çocuğumu da kesinlikle böyle bir okula göndermek istemem. Ben bu okulu bitirip diploma aldım. Böyle bir diplomam olduğunu herkesten saklıyorum. Kimseye göstermiyorum. Normal bir okulu bitirseydim diplomamı çerçeveletip duvara asardım. Hayatımda hiç yalan söylemedim. Ama bu konu açılınca yalan söylüyorum, çünkü bu okulun adı geçince beni deli veya geri zekalı sanacaklar zannediyorum. Hayatım bunun acısıyla geçecek.,,

Berkamen çevresindeki bir okulda araştırma yapıyordum. Dokuz yaşında sevimli bir kız çocuğuna sordum: **"Sonderschule ne demek?,,** Çocuk sıkılarak cevap verdi:

"Deliler okulu demek...,, "Sen deli misin?,, **"Eski okulumdayken akıllıydım ama, bu okula gelince deli oldum.,,** Aynı soruyu 100 çocuğa sordum. 87 çocuk **"Deliler okulu,,** cevabını verdi. Gördüğüm şu ki, bu okul Türk çocuklarının üzerinde olumsuz bir etki bırakıyor. Çocukların bu kadar tepki göstermemelerinin nedeni de çevrenin baskısından oluşuyor. Mahalle arkadaşları ve hatta bazan büyükler de **"Deliler okulu,,** diyerek çocukların dünyasında büyük yaralar açıyorlar. Bu tartışma sadece Türk çevrelerinde olmuyor, Almanlar arasında da var. Kimisi bu okullar ıslah edilmeli, yeni bir düzenlemeye sokulmalı tezini savunuyor. Kimisi de tamamen kapatılmasını istiyor.

- Sonderschuleler söylentilerde olduğu gibi deliler okulu mu?

- Benim gördüğüm kadarıyla bir deliler okulu değil. Ama bilinen bir gerçek de Türk çocuklarının bu okullardan yeterince yararlanamadığıdır.

> "Bu okul Türk çocuklarının üzerinde olumsuz bir etki bırakıyor. Çocukların bu kadar tepki göstermelerinin nedeni de çevrenin baskısından oluşuyor. Mahalle arkadaşları ve hatta bazan büyükler de "Deliler okulu,, diyerek çocukların dünyasında büyük yaralar açıyorlar."

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI VAKFI

Söyleşi: Suat TÜRKER

Üzerlerindeki etki olumsuzdur. Çocuklar okulu sevmiyor. Bir başka ilginç olay da, geri zekalı sayılan çocukların bu okulu sevdiğidir. Ama, bunların da sayıları çok az.

- Türk çocukları Sonderschulelere neden gönderiliyor?

- Öncelikle, bazı Türk ailelerinin çocuklarıyla ilgilenmeye zamanları ve güçleri yetmiyor. Dil bilmedikleri için Almanya koşullarını iyi değerlendiremiyorlar. Çocuk da dil bilmeyince bu okula gönderilmesi kaçınılmaz oluyor. Göppingen çevresinde bir Alman pedagog bu konuda araştırma yaptı. Bu araştırma sonucunda Alman pedagog anne-baba ve okulu suçladı.

- Başka etkenler var mı?

- Var. Problem çok yönlü. Geçen hafta Bochum'da bir olayla karşılaştım. Çocuk sınıfta biraz yaramazlık yapıyormuş. Öğretmen diretmiş, bu çocuk Sonderschule'ye gidecek diye... Çocuk birinci sınıftan ikinci sınıfa geçeceği sırada **"Okulda arkadaşlarını rahatsız ediyor ve uyum sağlamıyor,,** şeklindeki öğretmenin iddiaları ve baskısıyla konuşma ve bilgi testine tabi tutuluyor ve 97 puan alıyor. Buna rağmen ikinci sınıfa geçiyor, çünkü yasalara göre sınıfta kalmak yok... Ailesi bu duruma itiraz ediyorlar. Ama öğretmen de diretiyor... Alman öğretmenin bu ısrarına karşı bir Türk öğretmen bana şunları söyledi: **"Okula giderek çocuğu aldık. Kendisiyle özel bir konuşma yaptım. Dedim ki "Bak oğlum, bu olay çok ciddi. Sen bu testleri yapabilirsin. Buna inanıyorum. Neden sorulara doğru cevap vermedin?,,** Çocuğun verdiği cevap şöyleydi: **"Öğretmene kızıyordum. O bana her zaman kızıyordu. Ben de sorulara doğru cevap vermeyerek O'nu kızdırmak istedim.,,** Bunun üzerine çocuğun evine gittim. Ailesiyle konuştum. Çocuğa da tekrar olayın önemini anlatarak **"Bak, eğer bu sorulara doğru cevap vermezsen seni Sonderschule'ye gönderecekler. Aklını başına topla, yoksa ömür boyu sıkıntı çekersin,,** dedim.

Ertesi gün öğretmenler toplandık ve gözleme dayalı test yaptık. Teste giren çocukların arasında en gayretlisi bizim Türk çocuğuydu. Ve... Bu çocuk test sonucunda 127 zeka puanı aldı. Normalde 120 puan alan çocuk liseyi başarabilir... Bunun üzerine çocuğun Alman öğretmeni **"Bu yaramaz çocuğu sınıfta bırakarak başımdan defederim,,** diyerek test sonucuna müthiş bir tepki gösterdi. Daha sonra da çocuğu sınıfta bırakarak emeline erişti...

- Çocuğun öğretmenine karşı öfkeli olmasının sebebi neydi?

- Aslında çocuğun zekasında bir gerilik yok, yaşantısında bazı güçlükler var. Ne yazık ki öğretmenler çocuğa bu açıdan bakıp değerlendirme yapmıyorlar. Aile içindeki sürtüşmeler, Almanya şartları, dil bilmemezlik çocuk dünyasında bunalımlara yol açıyor. Normal zekalı, fakat problemli çocukları Sonderschulelere göndermek kanımca ona yardım etmek değil, aksine onu geriye itmek oluyor. Çocuk Sonderschule'ye adım attığında diğer çocuklardan farklı olduğu bir ruh yapısına giriyor. Bu nedenle bu okullara gönderilecek çocukları her yönüyle inceleyip öyle karar vermek gerekiyor. Yoksa konu tek yönlü ele alınıp basit bir testle hemen Sonderschule'ye gönderilirse, çocuk zarar görüyor.

- Siz araştırmanızda ne gibi yöntemler kullanıyorsunuz?

- Çeşitli sorular soruyorum. Çocukların aile durumlarını, geçirdikleri hastalıklara kadar durumlarını inceliyorum. Bu arada onlara resimler de yaptırıyorum. Mesela bir çocuğa hiç konuşmadan defteri uzattım ve şuraya bir resim yap bakalım dedim. Çocuk bir resim yaptı ve üzerine **"Ben temiz çocuğum ve hiç gürültü yapmıyorum,,** yazdı. çocuğun üzerinde yapılan baskıları, yaptığı resim ve yazı ortaya koyuyordu. 15 yaşında bir başka çocuk hem resim yaptı, ardından da şu satırları yazdı: **"Sonderschule'ye gidiyorum. Bunun için de çok üzgünüm. Almanca olsaydı bu okula gelmezdim. Keşke biri bana Almanca öğretseydi. Ama olan oldu...**

- Sonderschulelerde ne kadar Türk çocuğu okuyor?

- Federal Almanya'da okul çağında yarım milyona yakın sayıda çocuğumuz var. 436 bin 151 okul çağındaki çocuğumuzun 22 bin 621'i Sonderschulelere gidiyor (yüzde 5.18). Buna karşın liseye giden çocuklarımızın sayısı ise 10 bin 577 (yüzde 2.42). Rakamlarla da bakılırsa buradaki Türk çocukları için acı bir durum. Neden bu kadar yoğun olarak Sonderschulelere gidiliyor? Araştırmanın amacı da bu... Bu okullar üzerinde tartışma açılır, çare bulunursa mutlu olacağım. Ben değişik bir yöntem kullandım. İşe başlarken fazla üzerine gidilmeyen bir noktadan yararlanmak istedim. Doğrudan doğruya Sonderschulelere giderek çocuklarla konuşuyordum. Onlara çeşitli sorular sorarak yaşadıkları dünyayı kendi ağızlarından dinliyorum. Çok ilginç bir olay, çocuklarla konuştuğum zaman onlar büyük bir içtenlikle olup bitenleri anlatmak istiyorlar. Bir başka deyimle dertlerini tüm çıplaklığıyla ve çocuk temizliğiyle ortaya koyuyorlar. 120 çocukluk bölümden bazı sonuçları vereyim:

Erkek çocuklardan polis olmak isteyenlerin sayısı 14 (yüzde 22.22). (Çoğunluğu kendilerine kötü muamele yapanları yakalayıp hapse atmak için polis olmak istediklerini açıkladılar).

Sonderschule'de okumaktan utanç duyan ve yakınlarına söylemekten utananların sayısı 102 (yüzde 82.25).

Annesi okur-yazar olmayanların sayısı 91 (yüzde 73.38).

Kardeşleriyle birlikte yetersiz ev şartlarında yaşayan çocuk sayısı 107, yani yüzde 86.29. (Bu çocukların çoğunluğu kalabalık aile nüfusu içinde mutfakta veya anne babalarının yanında kardeşleriyle birlikte yatıyor. Ders çalışma imkanları yok denecek kadar az).

- Sonderschulelere en çok hangi kesimden çocuklar geliyor?

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI VAKFI

Söyleşi... Söyleşi... Söyleşi...

...Gür

...cukları

- Öncelikle Türk mahallelerinde doğan ve Almancayı da, Türkçeyi de doğru konuşamayan çocuklar başta geliyorlar. Ne yazık ki bu çocuklar anne ve babalarına da gönderilmemişler. Bazı aileler, **"Yer bulamadık bu nedenle çocuğumuzu yuvaya gönderemedik,,** diyorlar. Çocuklara **"Neden Almanca öğrenmediniz?,,** diye soruyoruz. Onlar da **"Almancayı nerede öğrenelim? Bizim mahallede Alman yok ki Almanca konuşalım,,** cevabını veriyorlar. Bazıları da Almanlara yaklaşacak olsak **"Siz kokuyorsunuz,,** diyerek Alman çocukları yanımızdan kaçıyorlar şeklinde konuşuyorlar. Özellikle kırsam kesimden gelen anne-babalar buraya ayak uydurmakta zorluk çekiyorlar. Çocuk nasıl bu hayata alışabilsin? Görüldüğü gibi konu çok yönlü. Her geçen yılla birlikte sorun büyümüş. Ben bu sorunu çok yönüyle dile getirmek, sorunun çözümüne yardımcı olmak istiyorum. Gerçekler rakamlarla ortaya konduğunda belki yaratacağı yankıyla, ileriye doğru olumlu adımlar atmak mümkün olacak. Burada okuyan çocuklarımız için hepimizin birşeyler yapması da gerekmiyor mu?

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

Metin Gür 1939 yılında Malatya'da doğdu. Öğrenimini Türkiye'de tamamladıktan sonra Almanya'ya geldi. 1970 yılından bu yana Türk çocuklarının sorunlarıyla ilgili çeşitli araştırmalar yaptı. 1974 yılında Berkamen Kültür ve Eğitim Dairesi adına Türk işçileri ve çocuklarıyla ilgili araştırmalarını sürdürdü. Avusturalya'daki Türk göçünü de araştırma konusu olarak ele alan Metin Gür halen Sonderschule çocuklarıyla yaptığı konuşma ve araştırmalarla dikkati çekiyor.

İzin mevsiminin ilk gününde Kö... airbusları da sefere koyarak ilk ...

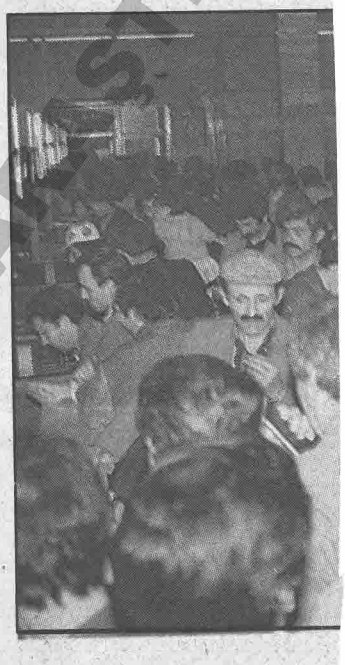

...hat şirketleri ucuz gezileri düzenlerken, Türkiye'ye gitmek isteyenleri ise **"Yer yok,,** gerekçesiyle geri çeviriyorlar. Bu arada Köln'de 5 milyon değerinde sahte seyahat çekleri ele geçirildi. Köln polisi yaptığı açıklamada ele geçirilemeyen daha bazı çeklerin bulunduğunu ve dolandırıcıların bu çekleri yabancı ülkelerde kullanmak amacında olduğunu açıkladı.

...irriyet
...ÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
Merkez :069/69 70 30

...onn	0228/21 47 24	Gelsenkirchen	0209/20 22 02
	02228/74 14	Bochum	0243/70 74 80
...öln	: 0221/137254	Herten	02366/324 21
...elefeld	: 0521/178859	Dortmund	0231/14 93 56
...üsseldorf	0211/36 57 54	Vlato	05733/806 98
...ledenbrück	05242 - 470 91	Oberhausen	: 0208/89 75 95

Konsolos yardımcısı S...

"Yunanista... Almanya'd...

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

HÜRRİYET, 3 OCAK 1985

1. SAYFADAKİ YAZILARIN DEVAMI

Türkler el üstünde

Meriç ÖZDEMİR

GELSENKİRCHEN, (Hürriyet)-Avrupa'nın en modern mutfak cihazları fabrikasından biri olan ve 110 yıllık bir geçmişi bulunan Küppersbusch'ta planlama bürosundan, elektrik donanımı bölümüne kadar en önemli ve hassas iş bölümlerinde Türk işçileri çalışıyor. 170 bin metre kare üzerine kurulu yeni tesislerinde faaliyetine devam etmekte olan fabrikada 100'den fazla Türk işçisi, fabrikanın kalifiye elemanları olarak, üretilen bütün cihazların kusursuz biçimde imal edilmelerinin sorumluluğunu yüklenmiş bulunuyorlar.

En yenisi 6, en eskisi de 17 yıldan beri bu fabrikada çalışmakta olan Türk işçileri, fabrika yöneticileri tarafından da el üstünde tutuluyor. Fabrikanın piyasaya çıkardığı bütün mallarda Türk işçilerinin imzası bulunduğunu söyleyen işletme şefi **Johannes Pau,** kilit noktası olarak kabul edilen bölümleri Türk işçilerine güvenerek teslim ettiklerini belirtiyor.

Şimdi 29 yaşında bulunan ve 13 yıl önce fabrikada temizlikçi olarak işe başlayan **Nadir Polat,** şimdi planlama bölümünün yetkili elemanlarından biri. Her gün işçilere yapacakları işleri kendisi dağıtıyor ve fabrikanın direktörü **Klingelhöfer** kendisi için **"fabrikamızın beyinlerinden biri"** diye söz ediyor. Konyalı **Nadir Polat,** işe girdikten sonra bir taraftan temizlikçi olarak çalışırken, beri taraftan kaynakçılık kurslarına devam edip kalifiye işçi olmuş ve bugünkü yerine yükselmiş.

12 yıldır bu fabrikada çalışan **İsmail Gülücü,** usta bir tesviyeci. Diğer işçilerin elinden çıkan cihazların son kontrolunu kendisi yapıyor. Fabrikanın en yeni Türk işçisi olan **Yunus Satıcı,** firmanın en çok tutulan elemanlarından biri. Almanya'ya sıradan işçi olarak gelmiş, kazandığı parayı modern kaynakçılık tekniğini öğrenmeye yatırmış. Şimdi Küppersbusch'ta imal edilen cihazların ince kaynakları onun elinden geçiyor.

14 yıldır burada çalışan **Ali Ay,** Haydarpaşa sanat okulunu bitirdikten sonra Almanya'ya gelmiş. Fabrikadan çıkan bütün mamüllerin elektrik donanımlarını kendisi yapıyor. Bütün cihazların hiç hatasız imal edildiklerini titizlikle kontrol etme görevi de, elektronik ve elektrik ustası **Hüseyin Gökgöz'e** verilmiş. Alman ustabaşı **Wolfgang Grabemann: "En büyük sorumluluk onun üzerinde"** diyor.

Fabrikanın tek kadın kalifiye işçisi olan **Meliha Karakuş** da 17 yıldır bu fabrikada çalışıyor ve 150 tonluk preslerin ayarlanmasını, cihazların presten geçirilecek bölümlerini o yapıyor.

Hasip Atak, Lütfü Güngör, Hüseyin Seven ve diğer bütün Türk işçileri, mamüllerinin kusursuz olarak piyasaya çıkarıldığını söyleyerek övünen bir Alman firmasında, çalışkanlık ve yetenekleriyle el üstünde tutuluyor.

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Kalifiye işçiye iş çok

HEPSİ MEMNUN Nadir Polat, Yunus Satıcı, İsmail Gülücü, Ali Ay, Nasip Atak, Lütfü Güngör, Hüseyin Gökgöz, Zeki Kıssa ve Hüseyin Seven Alman Küppersbusch fabrikasının en gözde ve en güvenilir elemanları arasında.

Türkler, el üstünde

● Avrupa'nın en modern mutfak cihazları fabrikalarından biri olan Alman Küppersbusch'ta en zor işleri Türkler üstlendi. Fabrika yöneticileri, "Türklere güvenimiz sonsuz" diyor. **(Yazısı 9. sayfada)**

TEK KADIN İŞÇİ Küppersbusch'un tek kadın kalifiye işçisi, Meliha Karakuş. Karakuş, 17 yıldır aynı fabrikada işçi ve 150 tonluk presi başarıyla çalıştırıyor.

HÜRRİYET GAZETESİ ARŞİVİ TÜSTAV

yeni yol

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

GÖREV BAŞINDA: Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı, Türkiye işçi sınıfının, Türk ve Kürt halkının büyük evladı, uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin militanı Behice Boran yoldaş, 8 Ekim 1987 günü Brüksel'de yapılan basın toplantısında TİP-TKP birliğine ilişkin sorulan sorulara yanıt verirken...

Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi Merkez Komiteleri'nden

ORTAK AÇIKLAMA

İşçi sınıfının, Türk ve Kürt halkının değerli evladı Behice Boran yoldaşımızı, genel başkanımızı yitirdik. O ülkemizde barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin yılmaz bir savaşçısı, uluslararası komünist hareketin seçkin önderlerinden biriydi. Boran yoldaş ateşli bir yurtsever ve enternasyonalistti. Onun komünist kişiliğinde direngenlik, kararlılık ve mücadele en belirgin özelliklerdi. Boran yoldaş her zaman işçi sınıfının, demokratik ve sol güçlerin birliğini ülkemizin aydınlık geleceğinin güvencesi olarak kararlılıkla savundu. En sert mücadeleler içinde birlikçi yaklaşımın, birlikçi tutum ve anlayışın örneği oldu. Onun onurlu, mücadeleci, ilkeli yaşam çizgisi bugünün ve gelecek kuşakların yol göstericisi olacaktır.

Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi, onunla birlikte başlayan ve tamamlanan her iki partinin Türkiye Birleşik Komünist Partisi olarak birleşmesi çalışmalarını en kısa zamanda ortak kongreyle noktalayacaklardır. Yine onunla birlikte çizilen Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin tarihsel görevi olan, komünistleri birleştirme görevini her iki parti kararlılıkla yerine getireceklerdir.

Behice Boran yoldaş yurtdışında yaşama gözlerini yumdu. Ama onun yüreği her zaman ülkede atıyordu. Behice Boran yoldaşı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkararak ülkemizde onun etrafında oluşan büyük saygınlığı ve sempatiyi kırmanın mümkün olmadığı, görülmüştür. Şimdi onu son yolculuğuna uğurlarken Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi inanıyorlar ki, bu gerçek ülkemiz insanları, ilericileri, demokratları, devrimci ve komünistleri, işçileri, emekçileri, aydınları, gençleri ve kadınları tarafından bir kez daha kanıtlanacaktır. Behice Boran yoldaş yurtdışındaki onbinlerce politik göçmenin Türkiye'ye dönüş ve demokrasi istemlerinin bir temsilcisi olarak da dönecektir.

Behice Boran yoldaşımızın aralıksız mücadele içinde geçen yaşamı ülkemizde demokrasinin kazanılması, barış ve demokratik yenilenme mücadelesinin ivme kazandığı bir noktada son buldu. Ama onun ölümü bile bu mücadelenin daha da yükselmesinde etkili bir rol oynaya caktır.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi her düzeyde birlik bayrağını sürekli yükselterek, ülkemizde demokrasinin kazanılması ve genişletilmesinde etkili bir rol oynayarak güçlenecek, yasal çalışma hakkı için mücadelesini başarıya ulaştıracaktır.

Onun mücadeleci, onurlu anısı önünde saygıyla eğilirken, bir kez daha bu yolda kararlılıkla yürüyeceğimizi taahhüt ederiz.

12 Ekim 1987

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi tarafından ortak program tasarısına ilişkin görüşleri, eleştirileri ve önerileri yayınlamak amacıyla yayınlanması kararlaştırılan YENİ YOL'un Behice Boran yoldaşın ölümü üzerine yayınladığı özel sayısıdır.

Barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda

ONURLU BİR YAŞAM

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, 1910 yılının 1 Mayıs'ında Bursa'da doğdu. Orta halli bir zahire tüccarı ailesinin üç çocuğundan en küçüğüydü. Orta öğrenimini Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde tamamlayan Boran kazandığı burs ile Michigan Üniversitesi'nde yüksek öğrenimini sürdürdü ve aynı üniversitede sosyoloji doktorası yaptı. Türkiye'ye gelişinde kısa bir süre öğretmenlikten sonra Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Kürsüsü'nde doçent oldu. Manisa köylerindeki sosyal yapı araştırmalarını konu alan ve uzun yıllar Türkiye'de tek kalan kitabı, o günlerdeki araştırmalarının ürünüdür.

Ankara'daki yaşamı ile birlikte örgütlü mücadele içinde yeralan ve 1942 yılında Türkiye Komünist Partisi'ne üye olan Boran, fakülte arkadaşları ve ülkenin tanınmış Marksist aydınları ile birlikte "Yurt ve Dünya" ve "Adımlar" dergilerinin başlıca yazar ve yöneticilerinden oldu. Yine tanınmış bir Marksist olan Nevzat Hatko ile yaşamını birleştiren Boran, zamanın iktidarının hışmına uğramakta gecikmedi. Boran fakültedeki üç arkadaşı ile önce fakülte genel kurulu, bu olmayınca mahkeme kararı ile işinden uzaklaştırılmak istendi. Mahkemede aklanınca bu defa da, o sırada Milli Eğitim Bakanı olan "Anadolucu" Reşat Şemsettin Sirer ve etrafının bulduğu son çare kürsülerini lav etmek, böylece Boran da içinde 4 öğretim üyesini fiilen üniversiten uzaklaştırmak oldu. Diğer arkadaşları dış ülkeler öğretim kurumlarında önemli görevler yüklenerek yurtdışına gittiler. Boran yurtta kalmayı yeğledi ve yine Anadolu Ajansı'ndan mütercimlik işinden uzaklaştırılmış bulunan eşinin açtığı tercüme bürosunda çalışmaya başladı. Yazıları muhtelif dergi ve gazetelerde yayınlanıyordu.

1950 Haziranında Boran'ı Türkiye Barışseverler Derneği'nin kurucu başkanı olarak görüyoruz. Derneğin kuruluşundan kısa bir süre sonra 14 Mayıs seçimleri ile işbaşına gelmiş ilk DP hükümeti, patlak veren Kore Savaşı'na Amerika'nın yanında katılma kararı verdi. Barışseverler Derneği'nin olayı protesto eden bildirisi bizzat Boran ve diğer kurucu yönetciler tarafından dağıtıldı. Yeni iktidarın buna yanıtı ise barışseverlerin tutuklanarak Ankara Askeri Siyasi Mahkemesi'ne sevkidir. Mahkeme, büyük tartışmalar ve birkaç defa tahliye ve yeni tutuklamalardan sonra, "Milli menfaatlere zarar verecek faaliyette bulunmuş olmalarından dolayı" Boran ve arkadaşlarını 15 ay hapse ve 5 ay sürgüne mahkum etti. Behice Boran yoldaş, Türkiye Barış Komitesi Onur Kurulu üyesi ve 1980'den bu yana Dünya Barış Konseyi üyesidir.

Boran'ın tek çocuğu olan Dursun Hatko da bu tutuklama ve tahliye serisi sırasında, bir yeni tutuklamadan önce doğmuş bulunuyordu. Bu davanın bitiminden kısa bir süre sonra Boran'ı 51 tutuklamaları adıyla bilinen tutuklamaların son serisinde tutuklanmış olarak görüyoruz. Altı ay tutuklu kaldıktan sonra askeri mahkemenin Boran hakkındaki kararı delil yetersizliğinden beraattir.

27 Mayıs sonrası görece demokratik ortamda Boran, yine yazılarıyla gazete sütunlarında ve dergilerdedir. Bu sırada Türkiye İşçi Partisi kurulur. Bir yıl sonra 8 Şubat 1962'de tanınmış sosyalist Aybar, genel başkan olarak partinin başına geçmeye çağrılır. Kısa bir süre sonra Boran da parti saflarındadır. Partideki ilk görevi Bilim ve Araştırma Bürosu üyeliği ve büro üyesi olarak yazılacak parti programının hazırlanmasıdır. Bundan sonra, bugüne gelinceye kadar Boran, bu büronun üyesi olsun olmasın partinin yürütülen teorik çalışmalarının hemen hepsinin başında yeralır ve 1962'de başlayan bilimsel sosyalistleşme çizgisindeki gelişmenin başlıca mimarlarından biri olur.

1964'de İzmir'de yapılan 1. Kongre'ye İstanbul delegesi olarak katılan Boran, Genel Yönetim Kurulu'na seçilir. Bu üyelik son anına kadar 23 yıldan fazla sürecektir. Kongre sonrası Merkez Yürütme Kurulu üyeliğine seçilen Boran, bu görevini de 1968'deki parti içi ayrışma ve mücadele sırasında bir yıl uzak kalması dışında, bugüne kadar sürdürecektir.

1965 seçimlerinde partinin Urfa milletvekili olarak meclise giren Boran, diğer görevlerine ek olarak Meclis Grubu Dış Politika ve Milli Savunma Sözcüsü oldu. Türkiye İşçi Partisi'nin NATO, üsler, bağımsız dış politika, yurt savunmasını esas alan milli savunma konularında yaptığı çıkışlarda ve bunları kamuoyuna maletme mücadele ve başarılarında Boran'ın meclis içi ve dışı katkısı belirleyici etkenlerden biri oldu. Boran bu dönemde Türkiye-Ortak Pazar Parlamentolararası Ortak Komisyonu'nda görev alan parlamenterler arasında bulundu.

1968 yazında parti içinde başgösteren sağ değerlendirmelere ve politikalara önce içten ve sonra dışardan geliştirilen "sol" değerlendirmelere ve politikalara karşı parti çizgisini savunma sonunda 4. Büyük Kongre kararı ile bu her iki savrulmaya karşı kesin başarı elde edilmesi mücadelesinde Boran, başlıbaşına bir ağırlıktır. Bu süreç içinde Boran, Aybar'ın partiden istifa etmesi üzerine yeni kongreye kadar sürecek dönemde genel başkan olan parti kurucusu Şaban Yıldız'ın yanında genel sekreter olarak görev alacaktır.

Boran 1970 yılında yapılan 4. Büyük Kongre'de parti başkanlığı görevine getirilmiş ve o günden son nefesine kadar 17 yıl boyunca partinin genel başkanlığı görevini yürütmüştür.

12 Mart 1971 askeri müdahalesiyle baskı rejimi bütün gücüyle sola yüklenirken, Boran ve yoldaşları tutuklanır ve askeri sıkıyönetim mahkemesine sevkedilirler. Boran'ın askeri mahkemedeki savunması parti tarihinde olduğu kadar bütün sol, demokrat, yurtsever hareketin de onur belgesidir. Verilebilecek cezanın en ağırıyla 15 yıla mahkum olan Boran ve yoldaşları 1974 af yasası ile hapisten çıktıkları zaman partinin yeniden örgütlenmesi ve yeni programı direnilen çizginin somut ifadesi olur. Ondan sonraki iki kongrede de, 12 Eylül sonrası illegal örgütlenmede de partinin başında Boran'dır. Bundan sonra nükleer bir savaş felaketiyle insanlığın topyekun yokolma tehlikesi, bunlara karşı mücadele, güç ve eylem birliği ve işçi sınıfının politik hareketinin birliği konuları bütün çalışmalarının, yazı ve konuşmalarının eksenini oluşturur.

Son gün, hastalığının ona bu olanağı verip vermeyeceğini tam olarak bilmeden gerçekleştirilen ortak basın toplantısında TKP-TİP birliği ile ilgili sözleri bu uğurda yıllarını vermiş ve henüz son noktası konmamış olsa da istediğine ermiş olmanın mutluluğunu taşır.

Boran, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı olarak 10 Ekim 1987'de mücadelelerle dolu ve o ölçüde de onurlu yaşamını noktalamış bulunuyor.

Yeni Yol'un yazışma adresi:
M.Güler
Postfach 130210
4150 Krefeld
Federal Almanya

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Dienstag, den 13. Oktober 1987 / UZ – Zeitung der DKP

DKP-Kondolenz

Behice Boran gestorben

Düsseldorf. UZ – Die Vorsitzende der Arbeiterpartei der Türkei (TIP), Behice Boran, ist im Exil in Brüssel gestorben. In einem Kondolenzschreiben würdigt der DKP-Vorsitzende Herbert Mies die Verstorbene als Verfechterin der Aktionseinheit der Arbeiterklasse und der Einheit der Linken.

Noch kurz vor ihrem Tod hatte Behice Boran zusammen mit dem Generalsekretär der KP der Türkei, Kutlu, die bevorstehende Vereinigung von TIP und KPdT zur Vereinigten Kommunistischen Partei der Türkei bekanntgegeben. Beide Parteien betonen in einem gemeinsamen Nachruf, den Weg der Einheit entschlossen voranzugehen. **(Siehe auch Seite 4)**

Trauer um Behice Boran

Behice Boran, eine der hervorragendsten Persönlichkeiten im politischen Leben der Türkei, ist im Alter von 77 Jahren in Brüssel gestorben. Das Leben dieser Frau war dem Kampf für Demokratie, Frieden und gesellschaftlichen Fortschritt gewidmet.

Behice Boran war Soziologin. Sie lehrte an der Universität von Ankara, bis sie zusammen mit anderen bekannten Wissenschaftlern aus politischen Gründen zum Verlassen der Universität gezwungen wurde.

Behice Boran gehörte zu den Initiatoren der Friedensbewegung in der Türkei. Mit Freunden organisierte sie eine Protestbewegung gegen die Entsendung türkischer Truppen in den Korea-Krieg im Jahre 1950. Kurz nach der Gründung der Arbeiterpartei der Türkei im Jahre 1961 wurde sie ein Mitglied des Vorstandes. 1965 wurde sie ins Parlament gewählt. 1970 übernahm sie den Vorsitz dieser Partei. Sie ist die erste Frau, die in der Türkei zur Vorsitzenden einer politischen Partei gewählt wurde.

Nach dem Militärputsch im Jahre 1971 verurteilte man Behice Boran wegen „kommunistischer Propaganda" zu fünfzehn Jahren Gefängnis. 1974 wurde sie zusammen mit anderen politischen Gefangenen aus dem Gefängnis entlassen. Sie setzte ihre aktive Rolle in der Arbeiterbewegung fort. Nach dem Militärputsch von 1980 war Behice Boran gezwungen, ihr Land zu verlassen und ins Exil zu gehen. Sie wurde ausgebürgert.

Zwei Tage vor ihrem Tod hatte Behice Boran trotz ihrer Krankheit die Arbeiterpartei der Türkei persönlich auf einer Pressekonferenz in Brüssel vertreten. Ihre Ausführungen auf dieser Pressekonferenz werden als ihr politisches Testament betrachtet.

14 EKİM 1987 ÇARŞAMBA - SAYFA 7

SABAH

Behice Boran için Meclis'te tören yapılacak

Cumartesi günü Brüksel'de geçirdiği kalp krizi sonucu ölen kapatılan TİP Genel Başkanı **Behice Boran**'ın cenazesi büyük bir olasılıkla Perşembe günü **TBMM**'de düzenlenecek törenden sonra hafta sonunda **İstanbul**'da toprağa verilecek. Behice Boran'ın avukatları **Halit Çelenk, Ersen Şansal ve Nezahat Gündoğmuş** dün Devlet Bakanı **Hasan Celal Güzel** ile cenazenin **Türkiye'ye nakli** konusunda görüştüler. Behice Boran'ın avukatları daha sonra **TBMM Başkanlığı**'na başvurarak Şanlıurfa eski parlamenteri olması nedeniyle Boran için **TBMM'de tören düzenlenmesini** istediler. TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman**, TBMM'de tören düzenlenmesi konusunda gerekenin yapılacağını bildirdi.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İnönü, Demirel ve Ecevit üzüntülerini bildirdi

Behice Boran öldü

- 77 yaşında hayata gözlerini yuman Behice Boran, 12 Eylül'den sonra lideri olduğu TİP'in kapatılması üzerine yurt dışına çıkmış, dön çağrısına uymayınca da vatandaşlıktan çıkarılmıştı
- **İnönü, "Boran, sosyal bilimci, siyasetçi olarak Türkiye'ye ve milletimize çeşitli hizmetler vermiş değerli bir insandı" dedi**

Milliyet

12 EKİM 1987

KAPATILAN Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) Genel Başkanı **Behice Boran**, Brüksel'de dün öğle saatlerinde geçirdiği bir kalp krizi sonucu öldü.

Üç gün önce TİP ile TKP'nin (Türkiye Komünist Partisi) birleştiğini Brüksel'de resmen açıklayan **Behice Boran**, bu toplantıya da hasta hasta katılmıştı. 77 yaşında hayata gözlerini yuman **Boran**, 12 Eylül 1980 harekâtıyla partisi kapatılınca yurt dışına gitmiş, yurda dön çağrılarına rağmen dönmeyince de vatandaşlıktan çıkarılmıştı.

LİDERLERİ ÜZDÜ

Behice Boran'ın ölüm haberini dün akşam SHP Genel Merkezi'nde yaptıkları toplantı sırasında öğrenen **Erdal İnönü, Süleyman Demirel** ve **Bülent Ecevit**, "**üzüntü**" duyduklarını belirttiler.

SHP lideri **İnönü, Boran** için "**Sosyal bilimci, siyasetçi olarak Türkiye'ye ve milletimize çeşitli hizmetler yapmış değerli bir insandı**" dedi, yakınlarına başsağlığı diledi. DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit, Boran**'ın ölümüne çok üzüldüğünü kaydederken, DYP lideri **Süleyman Demirel** de "**Ailesine taziyetlerimi sunarım**" diye konuştu.

BORAN KİMDİR?

1 MAYIS 1910 yılında Bursa'da doğan **Behice Boran**, ilk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da, yüksek öğrenimini ise ABD'de yaptı. Kısa süreli lise öğretmenliğinden sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne doçent olarak atandı. 1946'da çevirmen **Nevzat Hakko** ile evlendi. 1948 yılında siyasi görüşleri gerekçe gösterilerek üniversiteyle ilişkisi kesilen **Boran**, 1950 yılında Türk Barışseverler Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer aldı, genel başkanı oldu. Kore'ye asker gönderilmesine karşı çıkan bir telgrafı Meclis'e gönderdiği için bir grup arkadaşıyla tutuklanan **Boran**, 15 ay hapis yattı. **Boran**, 1962 yılında TİP'e girdi, 1965 seçimlerinde TİP Şanlıurfa Milletvekili oldu. 1971 askeri müdahalesiyle kapatılan TİP'i 1975'te 50 kişilik bir kurucular kuruluyla yeniden kurarak genel başkanlığa getirildi. 12 Eylül 1980 Harekâtı'yla partisi kapatılan **Boran**, o tarihten bu yana yurt dışında yaşıyordu.

Behice Boran 77 yaşındaydı.

Eski TİP lideri 77 yaşında kalp krizine yenildi...

TİP VE TKP ORTAK AÇIKLAMA YAPTI

Dışardaki solda yasallaşma çaba

• Ahmet SEVER
• BRÜKSEL

TİP Genel Başkanı **Behice Boran** ile TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**, dün Brüksel'deki Uluslararası Basın Merkezi'nde ortak bir basın toplantısı düzenleyerek, iki partinin birleşme kararı aldığını ve bu birleşmenin 1988 yılı içinde yapılacak bir kongre ile son şeklini alacağını açıklıyorlar. Yeni partinin adı TBKP (Türkiye Birleşik Komünist Partisi) olarak belirlendi.

Behice Boran'ın hasta olarak geldiği ve yabancı basının pek ilgi göstermediği basın toplantısına **Haydar Kutlu**'nun ortak bildirisini okuması ile başladı. Daha sonra gazetecilerin sorularını yanıtlayan **Behice Boran**, TİP'in de TKP'nin de "yasal" olduğunu hatırlattı ve "**Bu nedenle yasalaşmak yasal olarak çabuk olmaktır**" dedi.

Şu anda Türkiye'de asıl sorunun ANAP'ın alaşağı edilmesi olduğunu ileri süren **Behice Boran**, "**Bu partilerimiz Meclis'te grubu olmasına bile taraftar olmadığını kaydeden Boran, "Öyle nasıl yapılacak ilk iş ANAP'ın devrilmesidir"** şeklinde konuştu.

Ermeni sorunu, PKK hakkında ki soruları yanıtlayan **Haydar Kutlu**, Ermeni soykırımını tanıdıklarını, ancak Ermeni sorununun Kürt sorunu gibi ulusal bir nitelikte olmadığını ileri sürdü. PKK'nun terör eylemlerinin çözüm olmadığını belirten **Kutlu**, "**Türk hükümeti sorunu askeri yöntemlerle çözmek istemediğini açıklamasına rağmen PKK'nın eylemlerinden geliyor, meçye hakkı yoktur**" dedi.

Kıbrıs sorunu hakkındaki bir başka soruyu yanıtlayan **Haydar Kutlu**, Kıbrıs'a dış karışmaların önlenmesi gerektiğini ileri sürerek, uluslararası konferansa taraftar olduklarını kaydetti.

Son toplantısında hastaydı *8 Ekim 1987 tarihli gazetemizde* ***Behice Boran****'ın TİP ve TKP'nin resmen birleştiğini açıkladığı basın toplantısına hasta hasta katıldığını belirtmiştik...*

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI • TÜSTAV ARŞİVİ

Milliyet - 7 Ekim 1987

● TBKP'nin kuruluşu resmen açıklanıyor

Boran onursal başkan

● TİP ile TKP'nin birleşmesiyle kurulan Türkiye Birleşik Komünist Partisi Genel Sekreterliği'ni ise TKP lideri Haydar Kutlu üstlenecek

MİLLİYET HABER MERKEZİ

UZUN zamandır birleşme görüşmelerini sürdüren **TİP** ve **TKP** birleşme kararlarını açıkladıktan sonra bugün Brüksel'de ortak bir basın toplantısı yapıyorlar. Ortak basın toplantısına TİP adına Genel Başkan **Behice Boran** ile TKP adına Genel Sekreter **Haydar Kutlu** katılacak. Toplantıda TİP ve TKP'nin birleşmesiyle oluşacak olan TBKP (Türkiye Birleşik Komünist Partisi) program tasarısına ilişkin bilgi verileceği belirtiliyor. Kesin birleşme için her iki parti de ayrı ayrı kongrelerini toplayarak birleşme kararını ve ortak programı onaylayacak. Ayrıca yıl başına doğru ortak bir kurultayla TBKP kuruluşu resmen gerçekleşmiş olacak.

Ortaya çıkacak yeni partinin **"onursal başkanlığına"** TİP Genel Başkanı **Behice Boran**'ın, Genel Sekreterliği'ne de **Haydar Kutlu**'nun getirileceği sanılıyor. TBKP merkez karar ve yönetim organları da her iki partinin üyeleri tarafından birleşme protokolündeki esaslar dahilinde oluşturulacak.

Behice Boran

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

TİP VE TKP ORTAK AÇIKLAMA YAPTI

Dışardaki solda yasallaşma çabası

• Ahmet SEVER
• BRÜKSEL

● Brüksel'deki basın toplantısına hasta olarak gelen eski TİP Genel Başkanı Behice Boran ile KTP Genel Sekreteri Haydar Kutlu, iki partinin gelecek yıl yapılacak kongrede Türkiye Birleşik Komünist Partisi 'TBKP' adı altında resmen birleşeceklerini açıkladı

TİP Genel Başkanı **Behice Boran** ile TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu,** dün Brüksel'deki Uluslararası Basın Merkezi'nde ortak bir basın toplantısı düzenleyerek, iki partinin birleşme kararı aldığını ve bu birleşmenin 1988 yılı içinde yapılacak bir kongre ile son şeklini alacağını açıkladılar. Yeni partinin adı TBKP (Türkiye Birleşik Komünist Partisi) olarak belirlendi.

Behice Boran'ın hasta olarak katıldığı ve yabancı basının pek ilgi göstermediği basın toplantısı **Haydar Kutlu**'nun ortak bildiriyi okuması ile başladı. Daha sonra gazetecilerin sorularını yanıtlayan **Behice Boran,** TİP'in de TKP'nin de **"illegal"** olduğunu hatırlattı ve **"Şimdi amacımız legale çıkmaktır ve legal olarak çalışmaktır"** dedi.

Şu anda Türkiye'de asıl sorunun ANAP'ın alaşağı edilmesi olduğunu ileri süren **Behice Boran, "Bizim kavgamız ANAP ile diğer partilerle değil. Bunun için muhalefet partileri arasında fazla bir ayrım yapmadan bu partilerin güçlenmesini destekliyoruz"** diye konuştu. **Özal**'ın yeni Seçim Kanunu ile diktatörlüğe doğru gittiğini, muhalefet partilerinin Meclis'te grubu olmasına bile taraftar olmadığını kaydeden **Boran, "Şu anda yapılacak ilk iş ANAP'ın geriletilmesidir"** şeklinde konuştu.

Ermeni sorunu, PKK hakkındaki soruları yanıtlayan **Haydar Kutlu,** Ermeni soykırımını tanıdıklarını, ancak Ermeni sorununun Kürt sorunu gibi ulusal bir nitelikte olmadığını ileri sürdü. PKK'nın terör eylemlerinin çözüm olmadığını belirten **Kutlu, "Türk hükümeti bu sorunu askeri yöntemlerle çözmek istemediğini açıklamadıkça, PKK'nın eylemlerinden şikâyet etmeye hakkı yoktur"** dedi.

Kıbrıs sorunu hakkındaki bir diğer soruyu yanıtlayan **Haydar Kutlu,** Kıbrıs'a dış karışmaların önlenmesi gerektiğini ileri sürerek, uluslararası konferansa taraftar olduklarını kaydetti.

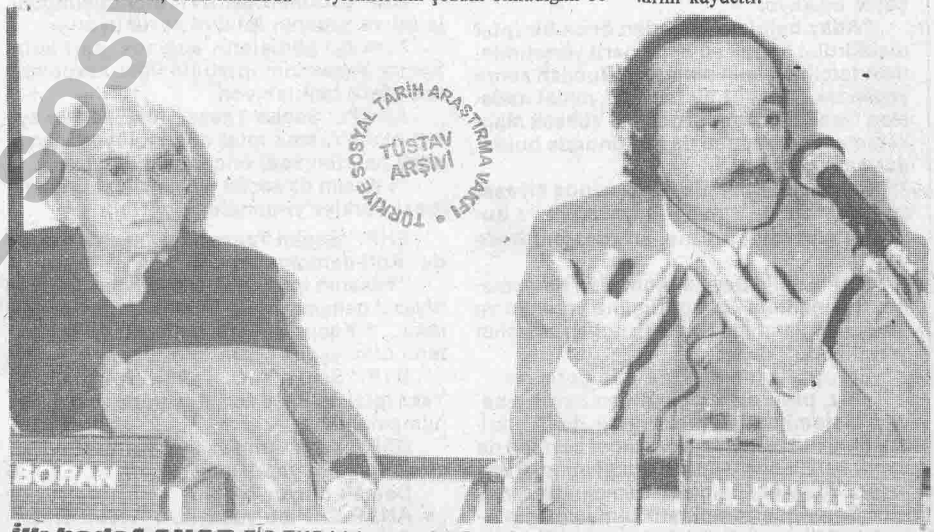

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İlk hedef ANAP *TİP-TKP birleşmesini Brüksel'de* ***Haydar Kutlu****'yla birlikte düzenlediği basın toplantısında açıklayan* ***Behice Boran,*** *Türkiye'nin gündemindeki ilk sorunun ANAP'ın iktidardan indirilmesi olduğunu söyledi.*

Milliyet - 8 Ekim 1987

Behice Boran'ın Türk bayrağına sarılı cenazesi Meclis'te!..

Yine yumruklar havada

UÇAKTAN UÇAĞA: Behice Boran'ın Türk bayrağına sarılı tabutu, Atatürk Hava Limanı'nda, Yunan Havayolu uçağından alınarak Ankara'ya götürülmek üzere Türk Hava Yolları uçağına nakledildi...

TİP'in gövde gösterisi haline dönüşen Behice Boran'ın TBMM'deki cenaze törenine İnönü, Ecevit, DYP'den sadece Memduh Yaşa katıldı. ANAP'tan ise hiçbir parlamenter törende hazır bulunmadı

Omuzlarda taşındı

Behice Boran'ın Türk bayrağına sarılı tabutu geniş güvenlik tedbirleri alınan havaalanında bir süre omuzlarda taşındı. Daha sonra özel ambulansa konulan cenaze kargo servisine götürülerek işlemler yapıldı ve oğlu Dursun Hatko'ya teslim edildi

HABERİ 7. SAYFADA

Sol yumruklar havada

ANKARA, (Tercüman)- Belçika'nın başşehri Brüksel'de geçirdiği bir kalp krizi sonucu hayatını kaybeden, kapatılan TİP'in eski genel başkanı ve eski Urfa milletvekillerinden **Behice Boran**'ın cenazesi Türkiye'ye getirildi.

Atina'dan İstanbul'a Yunan Havayolları uçağı ile getirilen **Boran**'ın cenazesi dün sabah Türk Hava Yolları uçağı ile Ankara'ya götürüldü. **Behice Boran**'ı Atina'dan getiren heyet içinde **"Federal Almanya Türkiyeli İşçi Dernekleri Federasyonu (FİDEF)** Genel Başkanı **Hasan Özcan** ile **"Demokrasi İçin Birlik Avrupa Federasyonu"** (DİBAF) Genel Sekreteri **Erol Poyraz** da yer aldı.

Boran'ın cenazesinin Esenboğa Havaalanı'ndan alınması sırasında yine sol eller havaya kalktı ve eski TİP'liler tarafından bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra **Boran** için TBMM'de bir tören düzenlendi.

Boran'ın Atina üzerinden İstanbul aktarmalı olarak getirilen cenazesi saat 11.00'da Esenboğa Havaalanı'na geldi. Bu sırada, **Boran**'ın oğlu ve yakınları ile eski TİP'lilerden oluşan 40-50 kişilik bir§ grup aprona girdiler. Daha sonra, bu grup **Boran**'ın Türk bayrağına sarılı ve üzerinde **"kırmızı karanfiller"**den oluşan bir buket çiçek bulunan cenazesini omuzlara alarak, özel ambulansa koydular.

SOL YUMRUKLAR

Boran'ın cenazesinin Ankara'ya getirilmesi eski TİP'lilerin bir gövde gösterisine dönüştü. Cenazenin alanın polis kontrolünün yapıldığı giriş kapısına getirilmesinden sonra burada toplanan 50-60 arabalık eski TİP'li bir dakikalık saygı duruşunda bulundu. Saygı duruşunda sol yumruklarını havaya kaldırdıkları görüldü.

Türkiye aleyhine faaliyetleri sebebiyle **"Yurda dön"** çağrısına uymadığı için Türk vatandaşlığından çıkarılan **Boran**'ın cenazesi ile birlikte **"Federal Almanya Türkiye İşçiler Federasyonu"** (FIDEF) Genel Başkanı **Hasan Özcan, "Batı Berlin Türkiyeliler Merkezi"** Başkanı **İdil Temoçin, "Demokrasi İçin Birlik Avrupa Federasyonu"** (DİDAF) Genel Sekreteri **Erol Beyaz,** DKP (Alman Komünist Partisi) prezidyum üyesi **Verner Cıeslak,** Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi (SEW) politbüro merkez sekreteri **Harry Oflichtbeli** Ankara'ya geldiler.

Cenazenin gelişi sırasında Esenboğa Havaalanı'nda Boran'ın avukatı **Erşan Şansal,** TİP eski yönetim kurulu üyesi **Nermin Aksu,** avukat **Bahri Belli** ve **Engin Cinmen, Vedat Boran, Sadun Aren, Özcan Keskin, Güngör Aydın, Kemal Anadal, Reşat Kadayıfçı, Kemal Ateş** ile **Kenan Keleş** gibi isimlerin de bulundukları görüldü.

CENAZE TBMM'DE

Behice Boran'ın saat 13.00'de Esenboğa'dan hareket eden cenazesi daha sonra TBMM'ye getirildi. **Boran** için burada da bir tören düzenlendi. Tören sırasında Sovyet Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin de cenazeye çelenk gönderdiği dikkati çekti. Tören sırasında dağıtılan **Boran**'ın fotoğraflarının altında ise **"Kurtuluş hep birlikte olacaktır. Hep birlikte kurtulacağız. Hep birlikte mücadele edeceğiz. Hep birlikte kazanacağız"** yazısının yer aldığı görüldü. Meclis önündeki törene Ecevit-İnönü DYP'den Memduh Yaşa ve bazı parlamenterler katıldı. ANAP'tan katılan olmadı.

TBMM'deki törenin ardından İstanbul'a götürülen **Boran**'ın cenazesi, yarın Şişli Camii'nde kılınacak namazdan sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecek.

Tercüman
18. Ekim 1987

TÜSTAV TÜRKİYE İŞÇİ TARİHİ ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

Tercüman
18 Ekim 1987

SÖZÜN KISASI

RAUF TAMER

GÜNDEM...

Dünkü Ankara, düşündürücü sahnelerle doluydu.

- **Korutürk**'ün uğurlanışı.
- **Behice Boran** için Meclis önünde tören.
- Seçim takvimiyle ilgili son kulisler.
- Ve aynı saatlerde, Meclis aritmetiğini etkileyici bazı istifalar.

İşte... Türkiye'nin gündemi.

Ölmüş bir insanın ardından "**Niçin vatan toprağına gömüyoruz?**" diye konuşacak değiliz.

Yasaların en bol çiğnendiği şu günler, **Behice Boran** da kalabalığa karışıp pekâlâ kaynayabilirdi zaten...

Öyle ya...

"**Kaybetmiş oldukları eski haklarına, insanlar, ölünce tekrar kavuşurlar**" diye bir Anayasa maddesi var mı?

Haydi, bu hukuk ukalalığından biraz çıkalım.

Ama, "**bizim dinimiz büyük hoşgörüye sahiptir**" desek, bu def'a da DİN lâfı, **Boran**'ın ruhunu incitebilir. Çünki öyle şeyleri sevmez.

Vatan toprağı mı?

Zannetmem. O tür **alaturkalık**'lardan da hoşlanmaz.

★

Demek ki... **Behice Boran**'ın geliş biçimini özetlersek:

Dinî bir vecibe, yok.

Nostaljik bir sebep, yok.

Yasal bir dayanak, yok.

Peki ne var? Olsa olsa **siyasal** bir gerekçe.

Hükûmetin takdiri.

İç barış mülâhazasıyla verilen bir izin.

Buna, **yumuşama** da diyebilirsiniz.

Hattâ, **demokratik** bir **tolerans** da...

Neye benzer?..

Cem Karaca'nın konserine Başbakan'ın teşrifi gibi...

Yahut, **Nurettin Yılmaz**'ın ANAP adaylığı gibi.

Bu mesajlar, **Behice Boran**'a yapılan **resmî jest** ile birlikte, yavaş yavaş kurumlaşıyor.

Öyleyse **Behice Boran**'ın bugün İstanbul'daki cenaze törenine katılacak talebelerinden de aynı yumuşaklığı beklemek gerekiyor.

Törenin, bir siyasî gösteri haline dönüşmesine sebep kalmamıştır inşallah.

Ama kaldıysa da, ne yapalım?..

"**Cem Karaca konseri**"nde Başbakan'ı yuhalayan grubun tedavisi mümkün mü?.

Klinik vâk'âları ayrı mütâlaa edelim...

Hem, bir nevî deneme sayılır bu tür törenler... Unutmayın ki, eğer "**yaramazlık yapılmazsa**" cesaret alınıp **Nâzım Hikmet**'i de getirebilecek atılımlar, bu ufkun içindedir.

Gerekçesi de hazırdır:

"**Nâzım ne yapmış?.. İnsanları kışkırtıp sokağa mı dökmüş?.. Çoluğu çocuğu devlete isyan mı ettirmiş? Yoksa Behice Boran gibi TKP ile ortak olup, Avrupa'dan Türkiye aleyhtarlığı mı pompalamış? Sadece şiir yazmış.**"

Bu gerekçe, siyasî kulislerde epey mesafe aldığına göre, bir bakarsınız, **Vedat Dalokay**'ın Ankara'dan Moskova'ya valiz içerisinde **vatan toprağı taşınmasına**, hiç lüzum kalmayabilir artık.

Türkiye, nerden nereye gelmektedir, bir düşünün.

Bu durumda yadırganacak tek şey, hâlâ İmralı'daki kabirlerdir, değil mi?..

Salim Başol, aradan 26 yıl geçmesine rağmen:

"**Bugün karar versem, yine idam verirdim**" diyebilmektedir.

Böyle bir kin, ne görülmüş, ne duyulmuş...

Behice Boran'ın vatan toprağına, -hiçbir yasal dayanak olmadan- sadece hoşgörüyle gömülmesi, **hâkim Sâlim Başol**'un duygularını biraz törpüleyebilmişse, ne âlâ...

Behice Boran konusu üzerinde fazla durmamak lâzım zaten.

Gelişine akıl erdiremiyorsunuz. Biliyoruz. Ama, **gidişine** akıl erdirebilmiş miydiniz?

Hem de askerî yönetimin en sıkı günlerinde...

Hem de Yeşilköy'den...

Hem de elini kolunu sallaya sallaya.

İşte. Gittiği gibi geldi.

Bazı mukaveleler yazısız olur... Geçiniz...

Yılmaz Güney de **eğer ailesi isteseydi** şimdi vatan toprağına gömülüydü ama, böyle bir talep gelmedi.

İşte, Behice Boran'ı ebedî istirahatgâhına uğurlarken, düşündüklerimiz...

Meclis'teki gelişmeleri, ileri saatlerde tekrar yazacak, yahut bu yazıyı baştan alacağım. Her zaman olduğu gibi.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

Hürriyet
18. Ekim 1987 S. 3

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

SAĞ YUMRUKLAR HAVADA Behice Boran'ın cenazesi, Esenboğa Havaalanı'na getirildiğinde, alan dışında bekleyenler, cenaze önlerinden geçerken sağ yumruklarını kaldırarak selam verdiler. Bu grupta Batı Almanya Komünist Partisi Üyesi Werner Cieslak da yer aldı.

Boran'a Meclis töreni

- Yumrukların havaya kalktığı törende, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi adına çelenk gönderildi. Batı Alman Komünist Partisi yetkilileri de, törene katıldılar.
- **Behice Boran'ın, Ankara'dan tekrar İstanbul'a getirilen cenazesi yarın toprağa verilecek...**

ANKARA, (Hürriyet) – Eski Türkiye İşçi Partisi (TİP) Genel Başkanı **Behice Boran**'ın Türk bayrağına sarılı cenazesi, TBMM önünde düzenlenen törenden sonra, karayoluyla İstanbul'a götürüldü. Törende, üzerinde **"Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi – Behice Boran"** yazılı çelenk dikkati çekti. **Boran**'ın **TBMM** önündeki cenaze törenine SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** ve bazı SHP, DSP, DYP milletvekileri katılırken, ANAP'lı milletvekillerinden törene katılan olmadı.

Behice Boran'ın cenazesi, dün saat 11.00'de uçakla Ankara'ya getirildi. 47824232 kargo numaralı Türk bayrağına sarılı ve üzeri karanfillerle donatılmış tabutu çok sayıda kişi omuzlarına alıp havaalanında bekleyen cenaze arabasına taşıdı.

Boran'ın cenazesini havaalanından almaya gelenler arasında, eski CHP milletvekilleri **Temel Ateş, Mustafa Gazalcı, Kemal Anadol, Mehmet Ali Pestilci**, eski TİP yöneticilerinden **Özcan Keskeç, Alp Selek, Sadun Aren, Boran**'ın avukatı **Ersan Şansal** ve çok sayıda partili bulunuyordu. Cenaze ile birlikte, Federal Almanya Türkiyeli İşçiler Federasyonu (FİDEF) Genel Başkanı **Hasan Özcan**, Batı Berlin Türkiyeliler Merkezi Başkanı **İdil Temuçin**, DemokrasiİçinBirlikAvrupa Federasyonu (DİDAF) Genel Sekreteri **Erol Beyaz**, Batı Alman Komünist Partisi Politbüro üyesi **Werner Cieslak**,

(Devamı 9. sayfada)

ŞEREF KAPISI ÖNÜNDE TBMM Şeref Kapısı önündeki katafalka konulmuş, Türk bayrağına sarılı ve üzerinde Behice Boran'ın gülen bir fotoğrafının bulunduğu tabut, tören mangası tarafından selamlandı. Tabut, daha sonra, askerlerin omuzlarında cankurtarana taşındı...

3. SAYFADAKİ YAZILARIN DEVAMI

Boran'a Meclis töreni

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Politbüro Merkez Sekreteri **Harry Pflichtbell** de Ankara'ya geldi.

Boran'ın cenazesini karşılamaya gelenlerin büyük bir kısmı, havaalanı dışında bekletildi. Cenaze, kalabalığın bulunduğu yere getirildikten sonra, Boran'ın avukatı **Ersan Şansal, "Yurt dışında yitirdiğimiz büyük insanı, burada karşıladık. Onun anısına bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum"** dedi.

Saygı duruşu sırasında 500'ü aşkın kişi, sağ yumruklarını havaya kaldırdılar. Bu sırada bazı kişilerin gözyaşlarını tutamadıkları görüldü. **Boran**'ın oğlu **Dursun Hatko**'nun ise son derece soğukkanlı olduğu gözlendi.

Boran'ın cenazesi, Aydınlıkevler kavşağı, Konya yolu, Hava Kuvvetleri Komutanlığı önünden TBMM'ye saat 13.30'da getirildi. Meclis'in dışında bekleyen kalabalık bir yurttaş topluluğu, üzerleri arandıktan sonra cenaze töreni için TBMM bahçesine alındı.

Bu arada, üzerinde **"Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi"** yazılı çelenk indirildikten kısa bir süre sonra, görevlilerin **"Çelenkler araca konulsun"** uyarısı üzerine, Meclis'in bahçesinin çıkış kapısı önüne götürüldü.

TBMM önünde hazırlanan katafalka, **Behice Boran**'ın cenazesi, askerlerin omuzlarında getirildi. Cenaze törenine SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** de katıldı. **İnönü** ile **Ecevit** tokalaştıktan sonra, hemen ayrıldılar.

Saygı duruşundan sonra **Boran**'ın cenazesi, ambülansla İstanbul'a götürülmek üzere yola çıkarıldı.

Hürriyet
18. Ekim 1987 S. 1

Meclis'teki törene İnönü ve Ecevit de katıldı

Boran'ın cenazesinde yumruklar havadaydı

● Türkiye İşçi Partisi (TİP) eski Genel Başkanı Behice Boran'ın Türk Bayrağı'na sarılı cenazesi, TBMM önüne getirildi. Törene, TBMM Başkanı adına Başkan Vekili SHP'li Özer Gürbüz, SHP ve DSP Genel Başkanları ile SHP, DYP ve DSP'li milletvekilleri ile yurttaşlar katıldı.

● **Haber ve diğer fotoğraflar (3. Sayfada)**

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Tercüman 18 Ekim 1987 Pazar

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

"Behice Boran'ın Türk bayrağına sarılarak defnedilmesini protesto ediyoruz"

FRANKFURT (Tercüman)-Avrupa Islam Cemaatları eski Başkanı Talip Eralmış, bir süre önce Brüksel'de ölen ve önceki gün TBMM önünde Türk bayrağına sarılarak, tören düzenlenen Behice Boran'la ilgili açıklama yaptı.

Çok sayıda vatandaşın kendisine bizzat gelerek, olayı protesto ettiğini belirten Eralmış, özetle şöyle konuştu:

"Türk vatandaşı dahi olmayan biri için devlet töreni yapıldı. Hem de Türk bayrağına sarılarak, yüce Meclis'in önünden cenazesi kaldırıldı. Yıllar önce vatan ve milletine büyük hizmetlerde bulunmuş merhum Menderes, Polatkan ve Zorlu için tören yapılmazken, daha dün Türkiye Komünist Partisi ile birleşen ve Türkiye aleyhine ağır ifadeler kullanan Behice Boran devlet töreni ile defnedildi. Olayı sert bir şekilde protesto ediyoruz."

15. Ekim 1987
Hürriyet
Coşkun Kırca

BORAN'IN YERİ

Coşkun Kırca

SAYIN Behice Boran, kendi partisini, Sovyet uydusu ve kanundışı **Türkiye Komünist Partisi**'yle birleştirdikten sonra yurt dışında vefat etti. **Boran,** bir Marksist-Leninist idi. Marksizm-Leninizmin neresindeydi?

Boran, gerçek bir Marksist-Leninistin ilk görevinin, Sovyetler Birliği'yle dayanışmasını ne pahasına olursa olsun bozmamak olduğuna inanıyordu. Bunun anlamı, Marksist-Leninistlerin SSCB'yi ve **Sovyet Komünist Partisi**'ni hiçbir zaman eleştiremeyecekleri değildi. Nitekim, kendisi de, 1968'de **SSCB**'nin Çekoslovakya'yı işgal etmesini eleştirmişti. Fakat, **Boran** için önemli olan, bu işgal olayı gibi bütün komünist âleminde büyük çalkantılar yaratmış bir politikayı eleştirmenin bile, **SSCB**'yle, yani Marksist-Leninistlerin sosyalizm dedikleri ideolojinin vatanıyla kesin dayanışmayı bozmamasıydı.

KALDI ki **Boran,** daha sonra, **Brejnev**'i eleştirmekle hata ettiği ve 1968 bunalımı sırasında haklı olanın Sovyet hegemonyasına karşı çıkan **Dubçek** değil, **Kızılordu**'nun **Prag**'da işbaşına getirdiği klik olduğu kanaatine eriştiğini gösteren sözler de sarf etmiştir. **SSCB**'yle dayanışmaya hâlâ büyük önem veren belki de tek başına kalmış, Batı'daki Marksist-Leninist kuruluş olan **Fransız Komünist Partisi** bile, **Kremlin**'le dayanışma iradesini bu kadar ileriye götürmemiştir. Nitekim, ömrünün sonuna doğru **Boran,** Sovyet imparatorluğu dışında kalan Marksist-Leninist çevrelerde pek ufalmış bir azınlığın temsilcilerinden olmuştu.

Boran, 1960'lı yılların sonundan itibaren sahneden çekilmeye başlayan bir Marksist kuşağın mensubuydu. Bu kuşak, burjuva dediği medeniyetin manevi değerlerinin başında gelen insan haklarını öylesine biçimsel buluyor, öylesine küçümsüyordu ki, peygamberlerin bile yeryüzünde vaat edemedikleri çelişkisiz bir toplum içinde kendi kendisiyle ebediyete kadar barışık yeni insanı yaratabilmek pahasına, komünist cennete zorla sokulmuş milletlerin bu rejimi istemediklerini, bu rejimin kişiden gelen en tabii hürriyet arzularını yok ettiğini, sosyalizmi kurup perçinlemek karşılığında milyonlarca canın katledildiğini, **Hitler**'le bile ittifak edildiğini, kendi atalarından saydıkları XVIII. yüzyıl sonu jakobenlerinden hiçbirinin benimseyemeyeceği ölçüde görmezlikten gelebilmişler; her çeşit cinayeti, her çeşit sinizmi sinelerine çekmeyi kutsal görev bilmişlerdir.

BUGÜN ise kendilerini bu kuşakla -pek uzaklarda kalmış olsa bile- hâlâ ortak bir duyarlılık içinde bulabilenler, Marksizm-Leninizmin Türkiye'deki tek şansını, o burjuva medeniyetinin hürriyetlerinden bu akımın da tam olarak faydalandırılmasında görüyorlar. Ümitleri, artık, **Boran**'ın düşündüğünün tam aksine, **Comecon**'da değil, **Avrupa Topluluğu**'nda, **Avrupa Konseyi**'ndedir. Ya Türk milleti? Ondan hiçbir umut beslemeyecek kadar gerçekçi olabildiklerini düşünelim mi?

TİP Başkanı'nın cenazesi, Ankara'da yapılacak törenden sonra İstanbul'da toprağa verilecek.

Behice Boran'a Meclis'te tören

BRÜKSEL, (Hürriyet)– Geçtiğimiz cumartesi günü Brüksel'de geçirdiği bir kalp krizi sonucu vefat eden yasaklanmış "Türkiye İşçi Partisi" **(TİP)** Genel Başkanı **Behice Boran**'ın cenazesinin yarın Türkiye'ye gönderilmesi kararlaştırıldı. **Türkiye İşçi Partisi** Genel Başkanı Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir resmi tören yapılacak. **Boran**'ın cenazesi, Ankara'dan İstanbul'a nakledilerek yapılacak dini törenden sonra toprağa verilecek.

Boran'ın cenazesi Türkiye'de

Boran için bugün Brüksel'de düzenlenecek **"uğurlama töreni"**nden sonra cenaze Belçika Havayolları **Sabena** ile **Atina**'ya götürülecek. Bu akşam saat 21.10'da **Atina**'ya varması beklenen cenaze yarın sabah Yunanistan **Olympic** Havayolları'nın 07.30'daki **Atina-İstanbul** seferiyle Türkiye'ye getirilerek, İstanbul'dan **Ankara**'ya gönderilecek. **Behice Boran** için yarın günü **TBMM**'de bir tören düzenlenecek.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

16. Ekim 1987
Hürriyet

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

18 EKİM 1987 PAZAR

KÖŞEBAŞI

Ergun GÖZE

Tercüman

BEHİCE ANA...

Birçok solcunun ve komünistin "**Behice Ana**" diyerek göklere çıkardığı **Behice Boran** hakkında biz konuşmayalım da onun ölümü vesilesiyle konuşanların söylediklerini aktaralım ve böylece TBMM önünde **Behice Boran** için bir merasim yapılıp yapılmamasının devlet ve millet geleneğine ve geleceğine uygun düşüp düşmeyeceğini millî vicdana bırakalım...

Bakınız "**Behice Ana**" için Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi imzasıyla basına dağıtılan bildiride neler söyleniyor:

"**Boran komünistti.** Daha 40'larda genç bir öğretim üyesi, bilim adamı olarak örgütlü mücadele içinde yeralmış, kafası ve kalemiyle olduğu kadar gerektiğinde dergileri sırtlayarak, köprü başında bildiri dağıtarak bütün benliğiyle kendini işçi sınıfına adamıştı. 45 yıl boyunca, hareketin gelişmesi uğruna, kaçınılmaz legalitesini bir an önce gerçekleştirmek (yani komünizmi meşrulaştırmak) uğruna, işçi sınıfı dâvâsı uğruna yaşadı, mücadele etti. **Son gün son anda TİP-TKP birliğini müjdeledi. Tüm komünistlerin, işçi sınıfımızın başı sağolsun.**

Boran enternasyonalistti. İşçi sınıfı hareketinin uluslararası karakterini, kardeşliğini, dayanışmasını, birlik ve beraberliğini, bağımsızlık ve özgürlüğünü uyumlaştırmasını en iyi bilenlerden idi. Boran gerçek bir enternasyonalistti.

Boran özgürlükçü idi. O her türlü baskı ve tahakküme karşı özgürlük için mücadele etti. **Kürt halkının varlığının tanınması ve üzerindeki baskıların kalkması için mücadelede birer kilometre taşı olan yazıları, sözleri, uğrunda 15 yıl hapsin göze alındığı 4. Büyük Kongre kararları, mahkeme savunmaları, Meclis ve radyo konuşmalarıyla, Kürt demokrat ve yurtseverlerinin, özgürlükçülerin başında oldu.**

Boran yoldaşla ölümünden 2 gün önce partimiz genel sekreteri Haydar Kutlu yoldaş, Brüksel'de düzenledikleri ortak basın toplantısında, **partilerini TBKP adı altında birleştirmeye karar verdiklerini açıklamışlardı.** Böylece Boran yoldaş, daha genç yaşlarda başladığı barış, demokrasi, sosyalizm mücadelesini, **ileri yaşlarında komünist hareketin birliği gibi çok önemli görevin yerine getirilmesiyle noktalıyordu.**

1965 yılında TİP yöneticisi olarak parlamentoya giren yoldaş, parlamento kürsüsünün işçi sınıfı mücadelesi için nasıl kullanılabileceğinin parlak örneklerini veriyordu. **O, Türkiye'de sosyalizmin köylere kadar yayılmasında, Marksizm, Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin gelişip güçlenmesinde çok önemli bir rol oynamıştır.**

Boran yoldaş 1970 yılında TİP Genel Başkanlığı'na seçildi. Ardından 12 Mart darbesi, **Kürt halkının demokratik ve anayasal haklarını talep eden TİP'i kapattı ve Boran yoldaşı öteki TİP yöneticisi yoldaşlarla birlikte 15'er yıla mahkûm etti.**

Boran yoldaş, 1975 yılında TİP'i yasal olarak yeniden kuruyor ve bu kez komünist hareketin birliği mücadele gündemine giriyordu. Boran yoldaşı ölüm, 77 yaşında, yurt dışında ve vatandaşlık haklarından yoksun olarak aramızdan aldı. Bugün Batı Avrupa'da onun kaderini paylaşan daha onbinlerce üerici yurtsever yaşıyor.

O, partimizin kurucusu Mustafa Suphi'lerden bu yana tüm devrim şehitlerinin safında yerini aldı. Onların kavgası şimdi ülkemizin karanlık güçlerin ellerinden, sömürü ve zorbalığın boyunduruğundan kurtarılabilmesi için, hepimizin kafasında, yüreğinde ve eylemindedir."

Benim bir şey ilâve etmeme gerek var mı?

Şimdi daha iyi anlaşılmıyor mu Behice Ana'nın çocukları kimlermiş? Bakın işte Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi imzasıyla neşredilen bildiride neler söyleniyor.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

Hürriyet - 18. Ekim. 1987

GÜNÜN YAZISI Oktay EKŞİ

Ölçüler değişirken...

TANINMIŞ iki insan, aynı günde aramızdan ayrıldı. Biri kadındı. Toplumun ona vermek istediği rolü kabul etseydi ya evinde hanım hanımcık oturacak, çoluk çocuk büyüterek sessiz sedasız ömrünü tamamlayacaktı, yahut da bilim dünyasının bir mensubu sıfatıyla kitap yazacak, öğrenci yetiştirecek, ama herhalde sakin, huzurlu bir hayat sürecekti.

Oysa o, tam tersini yaptı. Tüm yaşamını mücadele ile geçirdi. Son nefesini de mücadelesini sürdürürken verdi.

Öteki erkekti... Seçtiği meslek, en gözüpek, en kavgacı insanlar için biçilmişti. Oysa o, dünyanın ihtimal en sakin ve kavgadan en fazla kaçan adamıydı.

Behice Boran, kavgalarıyla hapislere düştü, bir siyasi partinin genel başkanı oldu, milletvekili sıfatıyla Meclis'e girdi ve sonunda yurdunu terk edip yabancı bir ülkeye sığındı.

Korutürk, sükunetiyle ve ölçülü kişiliğiyle devamlı terfi etti, bu toplumun kendi evladına verebileceği en yüksek makama geldi ve son nefesini kendi yurdunda, kendi aile ocağında verdi.

Ve sonunda ikisinin yolu, **"üye"** sıfatıyla içinde bulundukları Meclis'te kesişti.

Bu kesişme, toplum olarak alıştığımız ölçülerle baktığınız zaman, pek de muhtemel değildi. Nitekim hâlâ çeşitli çevreler, **Behice Boran**'ın cenazesi Meclis'in önüne nasıl getirilir diye itiraz ediyorlar. **Boran**'ı bir vatan haini olarak görüyor ve göstermek istiyorlar.

Behice Boran, bizim, inançlarına katıldığımız bir insan değildi. Bir tek örnek verelim: Kendi iddiasına göre **"bağımsızlık"** için savaş veriyordu. Ama izlediği yolun Türkiye'yi bugünkünden daha bağımsız kılacağını söylemek imkânsızdı. Gösterdiği hedef tam tersine, bir başka dünyanın uydusu olmaktı.

Bu noktayı belirtiyoruz, çünkü **Behice Boran**'ın avukatlığını yapmak gibi bir meseleyle ilgimiz olmadığını göstermek istiyoruz.

Gerçekten, **Boran**'ın cenazesinin yurda getirilmesi, aslında toplumumuzun alıştığı bir yaklaşım değildir. Tıpkı onun gibi bir **Cem Karaca**'nın tekrar vatandaşlığa kabul edilmesi, böyle alışmadan tanığı olduğumuz türden olaylardır.

Bunlar Anavatan Partisi iktidarına, daha doğrusu sadece **Turgut Özal**'a bağlanabilir, sadece **Özal**'ın hoşgörülü kişiliği ile izah edilebilir.

Gerçekten kendi insanlarımıza karşı haşin davranarak bir yere varamayacağımızı kabul etmemiz gerekir.

Hadi **Mehmet Akif**'in, **Halide Edip**'in, **Nazım Hikmet**'in yurt dışına kaçtığı yılları kendi koşulları içinde değerlendirelim ve onlardan tedirgin olan zihniyeti anlayışla karşılayalım.

Oysa iyi hatırlarız, bundan 16-17 sene evvel Türkiye'ye gelmek isteyen **Zekeriya Sertel**'in Yeşilköy Havaalanı'nda uçaktan inip de **Türk toprağına ayak basmasına dahi izin vermeyen** bir zihniyet, bu ülkeyi yönetiyordu. Nitekim o gelişinde tekrar yurt dışına çıkarılan **Zekeriya Sertel**, kendi yurdunu görebilmek için daha 10 yıl kadar beklemek zorunda kalmıştı.

Türkiye, artık sanatçılarına, bilim adamlarına pasaport vermeyen, politikacılarını yabancı ülkelere sığınmaya mecbur eden, şarkıcılarını vatandaşlıktan çıkaran, kendi şairlerinin büyüklüğünü yabancılardan öğrenen bir ülke olmaktan çıkmalıdır. Çünkü hem Batılı olmaya soyunmak hem de bu kadar ilkel ölçülerle yaşayıp başkalarından saygı görmek, mümkün değildir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Kaçak sol, Türkiye'ye karşı birleşti

ihanet cephesi

- Yurt dışında eylemlerini sürdüren aşırı solcu 6 grup, güçbirliği yapacaklarını ilân ettiler
- **"Türkiye ve Türkiye'deki Kürdistan Sol Birliği" adı ile Türkiye'ye karşı oluşturulan cephede, PPKK, TİP, TKEP, TKP, TKSP ve TSİP yer aldı**
- Kaçaklar yayınladıkları bildiride, "Türkiye'de demokratik programın gerçekleştirilmesi için ortak mücadele vereceklerini" açıkladılar

Haberi 6. Sayfada

Teslim Töre — Behice Boran — Ahmet Kaçmaz

Avrupa'daki kaçak sol, Türkiye'ye karşı birleşti

BONN

12 Eylül öncesinde Türkiye'de faaliyeti gösteren **legal** ve **illegal** 6 aşırı solcu parti, **Türkiye ve Türkiye'deki Kürdistan Sol Birliği** adı altında birleştiler.

Türkiye'de faaliyette bulundukları yıllarda **rakip**, hatta **düşman** kuruluşlar olan, birbirlerinin program ve eylemlerini sert biçimde eleştiren bu 6 partinin, halen Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde bulunan ve birleşme kararını imzalayan liderleri şunlar:

Behice Boran (Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı - TİP), **Ahmet Kaçmaz** (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Başkanı - TSİP), **Hüseyin Kutlu** (Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri - TKP), **Teslim Töre** (Türkiye Komünist Emek Partisi Ger... Sekreteri - TKEP), **Kemal ...kay** (Türkiye Kürdistan S... Partisi Genel Sekrete...), **S. Dicle** (Kürdist... Partisi Genel Sek...), 6 aşırı solcu ve ...

yöneticileri **Türkiye Postası** adlı gazetede yayınladıkları ve birleşme kararını açıkladıkları deklarasyonda bu ay başında uzun bir süreden bu yana sürdürülen görüşmeler sonunda bir güç birliği oluşturmayı başardıklarını dile getirerek, Türkiye'de demokratik programın gerçekleştirilebilmesi için ortak mücadele vereceklerini açıkladılar. **"Sol hareketin temel sorununun halkın güvenini tam olarak kazanmak"** olduğunu ileri süren ve bugünkü sol partileri sert bir şekilde yeren deklarasyonda, bu programın ancak sol güçler arasında güç birliğinin gerçekleştirilmesi ile sağlanabileceği savunularak, bu amaçla **"sol birlik"** çatısı altında bir araya gelindiği ifade edildi.

Yurt dışındaki altı aşırı sol parti tarafından oluşturulan **"Sol Birlik"**in yürüteceği programda saptanan 41 ilkeden bazıları ise şöyle: **"Yurt dışına çıkmak zorunda bırakılan yurttaşların yeniden ülkeye geri dönmelerinin sağlanması, IMF, Dünya Bankası ve OECD ile anlaşmaların kesilmesi, iktisadî devlet teşekküllerinin varlıklarının korunması, 12 Eylül sonrası işçi haklarına getirilen kısıtlamaların kaldırılması, sosyal güvenlik sisteminin kurulması, ABD ile yapılan anlaşmaların iptal edilmesi, sosyalist ülkelerle ilişkilerin, anlaşmaların iptal edilmesi, sosyalist ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi, Kuzey Kıbrıs, Türk Devleti kurma girişimlerine karşı çıkılması."**

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARAŞTIRMA VAKFI

Boran için Meclis'te tören düzenlendi

İnönü ve Ecevit de vardı

Behice Boran için Meclis'te düzenlenen törene çok sayıda parlamenterin yanısıra SHP Genel Başkanı İnönü ile DSP Genel Başkanı Ecevit de katıldı.

Cenaze törenine yaklaşık bin kişilik vatandaş topluluğunun yanısıra SHP, DSP ve DYP'li bazı parlamenterler katılırken ANAP'tan hiç bir temsilcinin bulunmadığı dikkati çekti

ANKARA- Geçen Cumartesi günü Brüksel'de geçirdiği bir kalp krizi sonucu vefat eden Şanlıurfa eski milletvekili ve kapatılan Türkiye İşçi Partisi'nin Genel Başkanı **Behice Boran** için dün Meclis'te bir tören düzenlendi. **Behice Boran'ın** Türk bayrağına sarılı tabutu Atina'dan İstanbul'a getirildi. Cenaze daha sonra Meclis'te düzenlenecek tören için uçakla Ankara'ya götürüldü. Boran için saat 14'de Meclis'te bir tören düzenlendi. Törene SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, Genel Sekreter **Fikri Sağlar**, DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** ile bazı milletvekilleri katıldı. Hükümet ve ANAP'tan kimsenin katılmadığı törene gönderilen **Sovyet Komünist Partisi Merkez Komitesi** imzalı çelenk kısa sürede Meclis dışına çıkarıldı. Törene Sovyet Büyükelçiliği Masalahatgüzarı da katıldı. Öte yandan Boran'ın anısına Ankara Esenboğa Havaalanında yapılan 1 dakikalık saygı duruşunda, aralarında Federal Almanya Komünist Partisi Politbüro üyesi **Werner Cieslak**'ın da bulunduğu yaklaşık 150 kişilik grubun sol kollarını havaya kaldırdıkları gözlendi. Behice Boran'ın cenazesi törenden sonra özel bir uçakla İstanbul'a getirildi. Boran'ın cenazesi yarın **İstanbul Şişli Camii**'nde kılınacak öğle namazından sonra **Zincirlikuyu Mezarlığı**'nda toprağa verilecek. Boran için Brüksel'de de büyük bir tören düzenlenmişti.

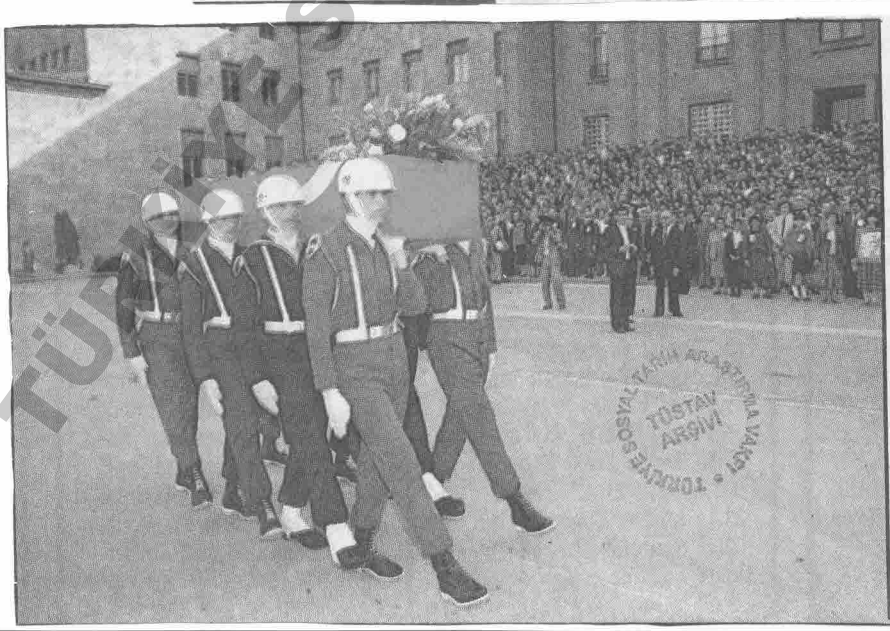

Meclis'e Boran da geldi

*Brüksel'de ölen TİP Genel Başkanı Şanlıurfa eski Milletvekili **Behice Boran**'ın naaşı da dün Meclis'e geldi. Törende protokole ayrılan bölümde Meclis Başkanı'nı, Başkanvekili **Özer Gürbüz** temsil etti. ANAP grubunun toplantı halinde bulunduğu sıraya rastlayan törende SHP Başkanı **Erdal İnönü** ile DSP Başkanı **Ecevit** ve muhalefet partilerinin üyeleri vardı. Protokol dışı bölümde toplananların çok daha fazla olduğu törene gönderilen çelenklerden Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne ait olanı, polis tarafından Meclis alanı dışına çıkarıldı. **Boran'ın** cenazesi daha sonra İstanbul'a gönderildi.*

HABERİ 8. SAYFADA

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

500 TKP'li Boran'ın cenazesinde buluştu

Sıtkı ULUÇ

BRÜKSEL, (Tercüman)- 6 gün önce geçirdiği bir kalp krizi sonunda ölen, kapatılan TİP'in kaçak Genel Başkanı **Behice Boran**'ın cenazesi dün Brüksel'de **"Belçika - Sovyet Dostlukevi"** salonunda yapılan bir törenden sonra uçakla Atina'ya gönderildi.

Boran'ın Türk bayrağına sarılı tabutunun başında yapılan konuşmalarda kendisinden hep **"Yoldaşımız.."**, **"İnançlı, saygın, komünist"** diye söz edildi.

Çoğunluğunu kaçakların oluşturduğu 500 kadar TİP ve TKP **sempatizanın katıldığı törenin,** TİP, TKP, Belçika Komünist Partisi, Avrupa Parlamentosu Komünist Grubu ve Dünya Barış Konseyi tarafından **ortaklaşa düzenlendiği açıklandı.**

Boran'ın tabutu başında konuşan kanun dışı TKP'nin kaçak Genel Sekreteri **Haydar Kutlu, "Türk ve Kürt halklarının acısını"** anlattı. **"TİP'li ve TKP'li yoldaşların olarak TKPB'ye varacağız"** dedi.

TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın** ise, **Boran**'ı bol bol övdükten sonra, **"Boran yoldaş, sık sık tekrarlardın (Komünist doğulmaz, komünist ölünür ve yaşanır) derdin. Sen komünist yaşadın. Son dakikana kadar komünist kaldın"** dedi.

Sürgünde yaşadığı Fransa'dan gelerek törene katılan Prof. Server Tanilli, Boran'ın **"demokrasi ve barış için mücadele ettiğini"** öne sürerek, şunları söyledi: **"Boran, TKP-TİP birliği için uzun süre uğraştı. Çalışmaları verimli oldu"** dedi.

Tekerlekli sandalyesinde konuşan Tanilli, **"Mücadelemiz devam edecek"** dedi.

KİMLER KATILDI

Törene katılanların büyük bir bölümünü kaçak ve vatandaşlıktan atılmış marksistler oluşturdu. Bunlar arasında şarkıcı **Melike Demirağ, Şanar Yurdatapan, TSİP Başkanı Ahmet Kaçmaz, İlerici Kadınlar Derneği Başkanı Beria Önger, kapatılan TÖBDER'in firarî başkanı Gültekin Gazioğlu, DİSK temsilcisi Yücel Top, Nihat Dehram, Atatol Behramoğlu** dikkati çektiler.

Törene ayrıca Belçika, Fransız, Bulgar, Sovyet, komünist partilerinden temsilciler de katıldılar.

Konuşmalardan sonra herkes Boran'ın tabutunun önünden saygı geçişi yaptı.

Cenaze, daha sonra Sabena Hava Yolları ile Atina'ya gönderildi. Bu sabah Olympic Hava Yolları uçağı ile 08.30'da İstanbul'a inecek olan **Boran**'ın tabutunun buradan da TK 116 sefer sayılı THY uçağı ile Ankara'ya uçacağı öğrenildi. Cenazenin TBMM'de yapılacak törenden sonra İstanbul'a kara yoluyla getirilerek Zincirlikuyu'da gömüleceği bildirildi.

TİP'in kaçak genel başkanının cenazesi Türkiye'den önce Yunanistan'a götürüldü

500 kaçak hain TKP'li Boran'ın cenazesinde buluştu

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Hukuku öğretim üyesi Doç. Dr. Cemal Şanlı "Boran'ın cenazesi Türk bayrağına sarılamaz, Meclis'te de tören yapılamaz. Çünkü Vatandaşlık KAnunu gereği Türk vatandaşlığından çıkarılan kişiler yabancı sayılır" derken, Meclis Başkanlığı da "Cenaze yurda girerse TBMM önünde tören yaparız" diyor

HABERİ 6. SAYFADA

Boran'a son tören

BRÜKSEL'de geçirdiği kalp krizi sonucu ölen, kapatılan **TİP**'in (Türkiye İşçi Partisi) Genel Başkanı **Şanlıurfa** eski milletvekili **Behice Boran**'ın cenazesi, bugün İstanbul'da toprağa verilecek. Geniş güvenlik önlemleri altında önceki gece karayoluyla İstanbul'a getirilen **Behice Boran**'ın cenazesi Şişli Etfal Hastanesi morguna konuldu. Hastane çevresini kordon altına alan polis ikazda bulunarak bekleyenlerin dağılmasını sağladı.

Boran'ın cenazesi önceki gün **Ankara**'da TBMM önünde düzenlenen törenden sonra gece ambulansla **İstanbul**'a getirildi. **Behice Boran**'ın bayrağa sarılı cenazesini taşıyan ambulansı, **Kartal**'da saat 01.00 sıralarında çok sayıda yurttaş karşıladı.

Belçika'da cenaze töreni yapıldı

Behice Boran TBMM'de

Brüksel'de ölen TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın cenazesi, Atina üzerinden Türkiye'ye gönderildi.

HABERİ 6. SAYFADA

"Boran Türk bayrağına sarılamaz"

ANKARA, (Tercüman) - Brüksel'de geçirdiği bir kalp krizi sonucu üç gün önce ölen TİP eski genel başkanı **Behice Boran** için bugün TBMM'de yapılacak törenin kanunlara aykırı olduğu ileri sürüldü.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Hukuku Kürsüsü öğretim üyelerinden yardımcı doçent **Cemal Şanlı,** Vatandaşlık Kanunu'na göre Türk vatandaşlığından çıkarılan bir kişinin yabancı sayılması gerektiğini, bir yabancı için de TBMM önünde tören yapılamayacağını, cenazesinin Türk bayrağına sarılamayacağını söyledi.

Vatandaşlık Kanunu'nun 28. maddesinde şöyle deniliyor:

"Bu kanun gereğince Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, kayıp tarihinden başlayarak yabancı muamelesine tâbi tutulur."

TBMM Başkanlığı ise bugün saat 14.00'te TBMM önünde eski milletvekili ve TİP Başkanı **Behice Hatko Boran** için bir cenaze töreni düzenledi.

Meclis Başkanlığı, bu kararın **Boran** eski milletvekili olduğu için alındığını bildirdi ve **"Behice Boran'ın Türk vatandaşı olmaması Meclis Başkanlığı'nı ilgilendirmez. Bu, İçişleri Bakanlığı'nın problemidir. Eğer İçişleri Bakanlığı, Behice Boran'ın cenazesinin Türkiye'ye girişine izin verirse, biz TBMM Başkanlığı olarak Türkiye topraklarında bulunan bir eski milletvekili için Meclis önünde tören yaparız"** görüşünü belirtti.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İlhami Soysal

TÜSTAV ARŞİVİ

Behice Hanım

BİR gün çok şaşkın ve inanmaz gözlerle yüzüne bakmış olmalıydık. Bunu hissetmiş ki, o anda bir şey demedi ama, birkaç gün sonra bir akşamüstü evine çay içmeye çağırdı. Çağrılış nedenini ancak o sırada çözebildik. Pırıl pırıl, tertemiz, ufacık bir evdi. Kapıyı çaldığımda açtı, unlu ellerini kurulayıp elimizi sıktıktan sonra yer gösterdi. Bir masanın üstünde oklavayla hamur açıyordu. Kapısı açık mutfakta, ocağın üstüne çoktan konmuş çaydanlık tıslamaktaydı. Belli ki, çay demlenmek üzereydi...

Hal hatır sorduktan sonra, **"Kusura bakmayın, hem konuşalım, hem şu işi bitireyim"** dedi. Bitireyim dediği iş, açtığı yağlı hamuru bir kalıba göre kesip bir tepsiye yerleştirmekti. Bu işi büyük bir beceriyle adeta oyun oynar gibi yapıyordu. Bu arada da, günlük politik sorunlar, iktidardaki partinin tutumu, Türkiye'nin sanayileşmesindeki tıkanma, Meclis'te süregelen bütçe görüşmeleri, bozulan ve tıkanan döviz akışının getireceği sıkıntılar gibi konulardan söz ediyorduk. Yani 1960'lı yılların sonlarına doğru, bir gazeteci ile üst düzeyde bir politikacının konuşabileceği sorunları...

Bu arada, hamuru kesip biçimlendirme, yıldız biçimindeki küçük parçacıkların üzerine bademleri yerleştirme ve sonra da bu tepsiyi fırına sürme işi bitti. Gitti, mutfakta ellerini yıkadı, yeniden kuruladı, iş önlüğünü çıkardı, geldi, karşımıza oturdu ve bir sigara yakarken Tatarımsı yüzündeki çekik gözlerinde bir gülümseme, **"Evet"** dedi, **"Ev hanımlığının birinci bölümü bitti, bir beş-on dakika daha çay demini alsın, çörekler pişsin, sonra çayımızı içeriz."**

Gerçekten de az sonra, çörekli, kurabiyeli, poğaçalı nefis bir çay içtik. Birkaç gün önceki şaşkın ve inanmaz bakışımızdan hiç söz etmedi. Ama bizim inanmazlığımıza en güzel cevabı vermişti. **"Özür dileriz"** dedik, **"Doğrusu sizi böyle hamur açarken, mutfakta ya da ocak başında hiç aklımıza getirememiştik."**

Tatlı tatlı güldü, **"Biliyorum"** dedi, **"O gün farkına varmıştım, öylesine inanmaz bakıyordunuz ki, gözünüzle görmezseniz inanmazsınız diye düşündüm."**

GERÇEKTEN de **Behice Boran'**la, birkaç gün önce bir dost evinde karşılaşmıştık. Yedisekiz kişiydik ve hanımlar çoğunluktaydı. Gene ülke sorunlarını, politik konuları konuşuyorduk, laf nasıl olduysa bir ara döndü dolaştı, yemek tariflerine falan geldi. **Behice Hanım**, eşimize bir yemek tarifi yapıyordu. Doğrusu çok şaşırmıştık. **Behice Hanım'**ı 1940'lı yılların sonlarından beri tanıyorduk. Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde sosyoloji doçentiydi. **Adnan Cemgil'**in çıkardığı bir gazetedeki **Yurt ve Dünya** dergisindeki yazılarını okurduk, üniversiteden uzaklaştırılışını, **Türk Barışseverler Cemiyeti** Başkanlığı'nı, Kore'ye Türk askeri gönderilmesine karşı çıkışını, hapse girişini, hapishanede büyüyen oğlu için **Melih Cevdet Anday**'ın yazdığı, ortak dostumuz **Ruhi Su**'nun türküleştirdiği **Dursun Bebek** şiirini falan bilirdik. **Behice Boran**, 1965'te Urfa'dan TİP milletvekili seçilmiş, yeniden Ankara'ya dönmüştü. Meclis'te kendini dinletmesini bilen ender konuşmacılardan biriydi.

Gözümüzde **Behice Boran** hep bir kavga insanıydı. Kısa kesilmiş saçları, gülmediği zaman oldukça haşin bakışları, gösterişsiz erkeksi giyimi ile ev hanımı yanını bir türlü düşünemezdik. Onun için ilk kez, bir yemek tarifi yaparken duyduğumuzda çok şaşmıştık. Börekli-çörekli, hem de usta işi börekli-çörekli **Behice Hanım**'la tanışmamız işte böyle olmuştu.

SONRAKİ yıllarda **Behice Hanım**'la temeldeki politik görüşlerimiz uyuşmasa da ahbaplık ve dostluğumuz hep sürdü. 12 Mart darbesini izleyen karanlık günlerde **Yıldırım Bölge Gözaltı**'nda, **Keçikıran Tepesi'ndeki Mamak Cezaevi**'nde komşu koğuşlarda hapis yattık. Arada salıverilip yeniden tutuklanmalarımızdan önce görüşmelerimiz oldu. Sonra o **Adapazarı Cezaevi**'ne, biz İstanbul'da **Davutpaşa Kışlası, Selimiye,** Erenköy'deki **Ziverbey Köşkü**'ne gittik. Yargılandık, biz aklandık salıverildik, o hüküm giydi, cezasını çekti çıktı, yeniden kavgalara girdi, kapatılan TİP'in yerine yeni bir TİP kurdu. Derken 12 Eylül darbesi geldi, gene tutuklanmalardan, yargılanmalardan geçtik. O yurt dışına gitti, sıkıntılı günler geçirdi, vatandaşlıktan çıkarıldı ama Türkiye ve Türk halkı için kavgasını hep sürdürdü ve sonunda kalbi durdu.

Politik inanışlarına katılmasak da, başını hiç eğmemiş, çok çile çekmiş ve kavgasını hep sürdürmüş sosyalizmin bu yiğit savaşçısının, **Behice Hanım**'ın anısı önünde saygı duygularımızı dile getirmek bizim için bir boyun borcudur.

KÖŞE

M. Ali Birand

TÜSTAV ARŞİVİ

KORUTÜRK VE BORAN...

RAHMETLİ Korutürk'ün cumhurbaşkanlığı ile ilgili olarak şimdiye kadar çok şeyler söylendi, yazıldı.

Kimine göre **"Korutürk, son derece yumuşak, hatta zayıf bir cumhurbaşkanlığı yapmış, sivil hükümete yeterince destek vermemişti. Eğer, 12 Eylül öncesinde sivil hükümete sahip çıksaydı, askeri müdahale dahi durdurulabilirdi"**. Diğerlerine göre ise **Korutürk,** Türk Silahlı Kuvvetleri'nin verdiği uyarı mektubunun ortada kalmasına neden olmuş, **"politikacıları yeteri oranda uyaramamıştı."**

"12 Eylül Saat: 04.00" adlı kitabın yazımı sırasında kendisiyle bu konuyu uzun uzun konuşabilmiştik. Yaklaşımının yanlış yorumlandığını söylüyordu. Çok üzgündü.

"Benim bir tek kaygım vardı... O da, görev süremin sonuna gelmiştim ve topluma bu süreyi uzatmak istiyormuşum izlenimini vermemekti. Buna bağlı olarak da, politikacılardan şu veya bu liderin adamı gibi görünmek de beni çok rahatsız ediyordu" demişti.

Korutürk, askeri müdahalenin kaçınılmazlığını uyarı mektubunu aldığı günden itibaren anladığını da sözlerine eklemiş, tek kaygısının askerin başarısızlığa uğraması olduğunu belirtmişti: **"Bundan dolayı da, hemen yapmamalarını söyledim. Hem kış aylarındaydık, hem de ekonomik durum çok sıkışıktı. IMF ile anlaşma yapılacaktı ve bir müdahale bunu güçleştirirdi."**

Korutürk ne politikacılara, ne de askerlere yaranabilmiş, aralarında kalmıştı. Bunun rahatsızlığını da, cumhurbaşkanlığından sonra sık sık dile getirdi.

Bizce önemli bir hatası, anılarını yazmamış olması. Ülkenin en önemli bir döneminde, en önemli mevkiindeki bir kişinin hakemlik yapabilecek bir durumdayken, tarihi beraberinde götürmesi ülke açısından talihsizliktir.

Sayın Korutürk, belki bir döneme damgasını vuramadı, ancak uygar yaklaşımları, yumuşak tutumlarıyla daima anılacak.

★ ★ ★

SAYIN Behice Boran'ın son altı yıldır Avrupa'daki yaşantısını bilenler ve görenler, şimdi kendi kendilerine, **"Bu insana neden bunu reva gördük?"** sorusunu soruyorlar.

Boran'ın suçu neydi?

Türkiye'nin büyük çoğunluğunun düşüncelerine ters olan bir ideolojiye inanmak.

Tek farkı buydu...

Ve biz, 1987'de insanların fikirlerini kabul etmesek dahi saygı duymak yerine, fikirlerden korkup farklı düşünenleri dışımıza atmak veya eziyet etmek gibi çağdışı bir yaklaşımı hâlâ sürdürüyoruz.

Bunun en son ve en canlı örneklerinden biri, Sayın Behice Boran idi.

Bir dönem ülkenin en büyük kurumu olan parlamentoya sokup halkın temsilcisi yaptığımız, sonra vatandaşlıktan attığımız ve şimdi de parlamento önünde törenle defnettiğimiz Boran, 6 yıl süreyle sefalete yakın sayılabilecek koşullarda yaşamak zorunda bırakıldı. Yabancıların verdikleri azıcık bir para ile hayatını sürdürebildi.

Neden?

Çünkü, bizlerden başka düşünüyordu.

Demek, Boran ve onun gibi düşünenlere karşı o kadar zayıfız. Demek, onların fikirlerini duymaya dahi tahammül edemiyoruz.

Fikirlerini kabul edelim veya etmeyelim, istersek o fikirlerden köşe-bucak kaçalım, ancak Behice Boran'ı, (onun gibi daha nice kişileri) vatandaşlıktan atmakla, hayatının son günlerini dışarıda bu koşullarda geçirmek zorunda bırakmakla ayıp edilmedi mi?

Artık toplumsal barış vakti gelmedi mi?

Türkiye, bir gün çağdaşlaşacaksa, insanlarını düşüncelerinden dolayı kovalamadığı, ezmediği, tahammülle dinlediği gün çağdaşlaşacak...

TÜRKİYE TÜSTAV ARŞİVİ TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

Gurbete VEDA

● Boran'ın Türk bayrağına sarılı cenazesi Brüksel'de düzenlenen bir törenle dün Atina üzerinden Ankara'ya uğurlandı.

Şerif SAYIN

BRÜKSEL, (Hürriyet) – Geçtiğimiz cumartesi günü geçirdiği kalp krizi sonucu ölen kapatılan **Türkiye İşçi Partisi**'nin (TİP) eski Genel Başkanı **Behice Boran**'ın Türk bayrağına sarılı cenazesi dün **Brüksel**'de düzenlenen bir veda töreninden sonra Türkiye'ye uğurlandı. Bir heyet eşliğinde dün saat 17.00'de uçakla **Atina**'ya giden cenaze bu sabah **İstanbul**'a getirilecek ve TBMM'de yapılacak tören için **Ankara**'ya gönderilecek.

Bir süre önce birleşen **TİP** ve **Türkiye Komünist Partisi** (TKP) ile **Belçika Komünist Partisi**'nin **Brüksel**'deki **Belçika–Sovyet Dostluk Evi**'nde birlikte düzenlediği veda törenine çok sayıda Avrupalı komünist parti temsilcisi ve parlamenter katıldı.

Behice Boran'ın Türk bayrağına sarılı tabutunun saat 10.30'da salona getirilme-

(Devamı 13. sayfada)

MELİKE DEMİRAĞ, AĞLADI Eski TİP Genel Başkanı Behice Boran için Brüksel'de düzenlenen törene, 'yurda dön' çağrısına uymadığı için vatandaşlıktan çıkarılan sanatçı Melike Demirağ da siyah matem giysileri içinde katıldı. Melike Demirağ, tabutun önünde gözyaşlarını tutamadı.

ELLER ÜSTÜNDE Behice Boran'ın kişiliğini ve mücadelesini öven konuşmalar ve saygı duruşundan sonra Türk bayrağına sarılı tabut, Belçika – Sovyet Dostluk Evi'nin önünde bekleyen arabaya taşındı. TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın (solda) ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu (sağda) Boran'ın tabutunun taşınmasına öncülük ettiler...

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

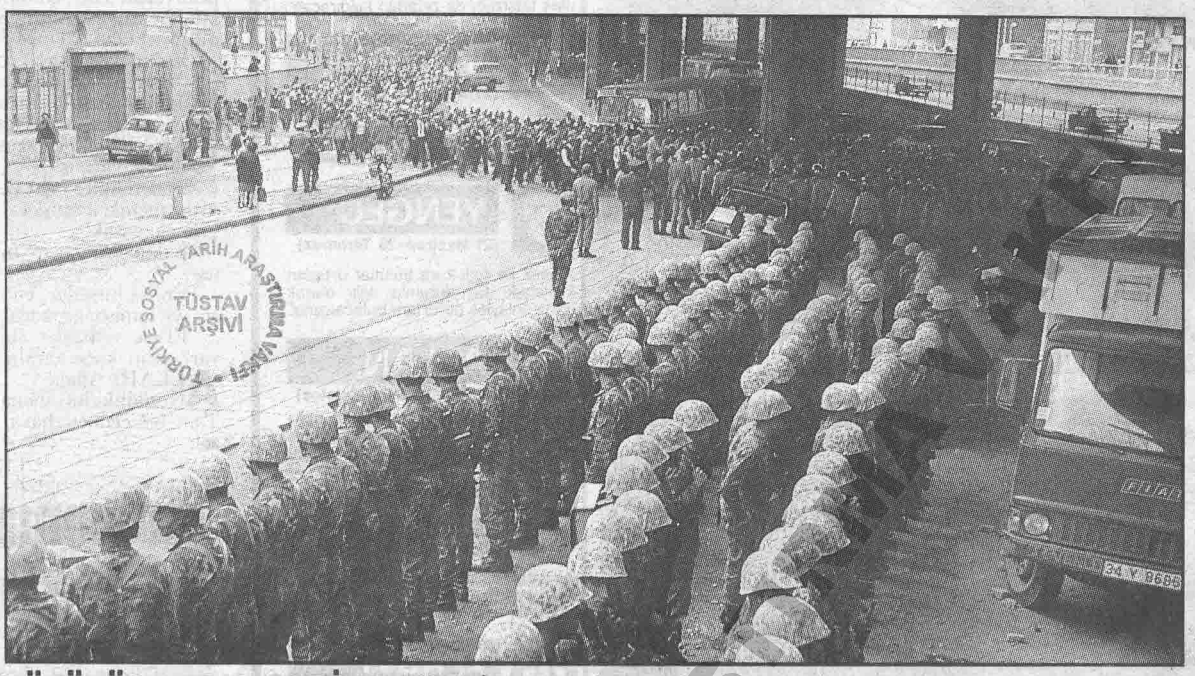

YÜRÜYÜŞ ENGELLENDİ Kapatılan TİP'in Genel başkanı Behice Boran'ın Şişli Camiinde kılınan cenaze namazından sonra kalabalık Zincirlikuyu Mezarlığı'na kadar yürümek istedi. Kortej şeklinde yürüyüşe izin verilmeyince tartışmalar çıktı. Anlaşma sağlanınca cenaze önceden yollandı ve kalabalık kaldırımlardan yürüyerek Zincirlikuyu Mezarlığı'na gitti. (Fotoğraf: Mahir ÇERÇİ)

Behice Boran'ı büyük bir kalabalık uğurladı

Polisli, sloganlı cenaze

● Tabutu Türk bayrağına sarılı Behice Boran, Şişli Camii'nde kılınan öğle namazından sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilirken, 5 bin kişilik bir kalabalık cenaze törenine katıldı.

BRÜKSEL'de geçirdiği kalp krizi sonucu ölen kapatılan **TİP** (Türkiye İşçi Partisi) Genel Başkanı ve eski **Şanlıurfa** Milletvekili **Behice Boran**'ın cenazesi, dün İstanbul'da, Şişli Camii'nde kılınan öğle namazından sonra biraz tartışmalı şekilde Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Cenaze törenine yurt dışındaki komünist partilerinden gelen birçok temsilci katıldı ve çelenkler gönderildi. Bu arada, **Behice Boran**'ın cenazesine Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin de bir celenk gönderdiği görüldü. Namazdan sonra Şişli Camii'nden mezarlığa kadar cenazeyle birlikte yürümek isteyenlere polis izin vermedi. Bu yüzden sert tartışmalar çıktı. Çevik Kuvvet ekipleri tarafından Şişli Çocuk Hastanesi, Şişli Camii ve Zincirlikuyu Mezarlığı'nda çok sıkı güvenlik önlemleri alındı. Polis helikopteri cenazeyi havadan sürekli izledi.

yerleştirildi. Öğle namazına kadar Şişli Camii avlusunda kalan **Boran**'ın tabutu önünde, yaklaşık 5 bin kişi saygı duruşunda bulundu.

KALABALIK NAMAZ Behice Boran'ın Şişli Camiindeki cenazesine yurt dışındaki komünist partilerden çok sayıda çiçek gönderildi. Bu arada Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin gönderdiği dev boyutlu çiçeği ilgi topladı. Yaklaşık 5 bin kişinin katıldığı kalabalık cenaze töreninde Behice Boran'ın Türk vatandaşı olduğunu gösterir nüfus kağıdı cenazesinin başına bir çerçeve içersinde konuldu. Boran'ın Ablası Nefise Ural ise ilerlemiş yaşına rağmen cenazenin başından ayrılmadı.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI VAKFI ARŞİVİ

TÜRK BASININDAN

Acılar tarihinin büyük insanı: Behice Boran

TÜSTAV ARŞİVİ

Çetin Altan—GÜNEŞ

1930'larda Robert College'de okurken, elbette ki kendisini nasıl bir yaşamın beklediğinden habersizdi.

Çalışkan, sessiz, hafifçe çıkık elmacık kemikleri ve yumukumusu kahverengi gözleriyle, dirençli bir kişiliğin çağa yatkın arı duru bir genç kızıydı.

O yıllarını kendisiyle neden hiç konuşmadık bilmiyorum.

Sonra Colombia Üniversitesi'nde sosyoloji öğrenimi yapmağa gitmişti.

Üniversite düzeyindeki Amerikan gençliğinin şen, şakrak ve özgür dünyasında, aşırı bir yabancılık çekmemişti.

Hem bir Türk kızı olması, hem İngilizce çok iyi bilmesi, hem de akıllı bir çalışkanlığı asla pörsütmemesiyle dikkati çekiyordu.

Sosyoloji öğreniminin derinliklerine indikçe, çeşitli yaklaşım ve yorumların büyük ölçüde **"varsayımlar"**a dayanan mantığı, kendisini rahatsız ediyordu.

Böyle bir bilim dalının daha tutarlı bir temele dayanması gerektiğini düşünüyordu.

Bir öğle tatilinde yine sınıfın çalışkanlarından bir gençle kafeteryada Cola-Cola içerlerken ona sosyolojide gözüne çarpan bu tutarsızlıktan söz etmişti.

Ve Amerikalı genç kendisine ilk kez **Marx**'tan söz etmişti.

Marx'ın yapıtlarına karşı merakı böyle uyanmış ve **Marx**'ın görüşlerini öğrendikçe, sosyoloji teorilerinde kafasına takılan bir zincir oluşturmaya başlamıştı.

Boran, Colombia Üniversitesi'nden diplomasını alıp yurda döndükten sonra Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Bölümü'ne atanmış ve doçent olmuştu.

Fakültede birkaç çağdaş bilim adamı daha vardı.

Behice Boran'ın bilimsel yaklaşımlarıyla, onların bilimsel yaklaşımları da birbirine uyuyor ve hepsi dünyaya çok daha geniş açılı pencerelerden bakıyorlardı.

Tek parti olarak iktidarda bulunan CHP ise, gerek dünya savaşındaki kutuplaşmalar, gerek parti içi eğilimler, gerek Türkiye'nin nasıl çağdaşlaşabileceği konularında tam bir kararsızlık içindeydi.

İsmet Paşa,köy enstitülerinden yana çıkmaya çalışırken, partinin kodamaları yeni düşünce akımlarının iç dengeleri altüsta edeceği kanısındaydılar.

Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nin çağdaş dekanıyla, çağdaş hocaları da usul usul onların gözlerine batıyordu.

Ve **İsmet Paşa**'yı dahi sessiz bırakacak bazı provokasyonlar tezgâhlanıyordu.

Bunlardan biri, bir bölüm fakülte öğrencisinin, Başbakan **Saracoğlu**'yu **"faşist"** olarak ilanıydı...

Bundan sonrası kolaydı.

Fakültenin **"büyüklere saygılı"** öğrencileri, provokasyon tuzağına düşürülmüş bir bölüm öğrencinin üstüne saldırtıldı.

O tarihte Ulus'ta çalışan bazı gazeteciler de bu saldırıların düzenlenmesinde elebaşılık ettiler.

Ve Dekan **Kansu**, bulvarlarda sürüklendi.

Sonra da fakültedeki çağdaş hocalardan dördü, fakülteden çıkarıldı.

Bunlardan biri de **Behice Boran**'dı.

Fakülteden atılan **Pertev Naili Boratav, Niyazi Berkes** ve **Muzaffer Şerif**, Fransa, Kanada ve ABD üniversitelerine gittiler.

Boran Türkiye'de kaldı ve görüp yaşadığı haksızlıkların tepkisiyle büsbütün bilenmiş olarak, siyaset kadrolarının taş kafalı bağnazlarına karşı; binbir bela ve cefayla bir yaşam boyu sürecek bir mücadelenin içine girdi.

Kore savaşına karşı çıktığı için askeri mahkemelerde ve cezavelerinde acılı yıllar geçirdi.

Öyle ki, tek oğlunu dahi cezaevlerinde dünyaya getirdi.

Meclis'te dört yıl birlikte yanyana olduk.

Dokunulmazlığımı kaldırmak için sabahlara kadar uğraşan Meclis komisyonlarında, yanımda sadece onun bulunduğu çileli geceler ve şafaklar yaşadık.

Benim gönlümün kubbesindeki yazarlık yankılanamalarıyla, onun her gülücüğü dahi bir mantık disiplinine oturtmaya dönük öğretmen disiplini, birbirine azıcık yan gözle baksa bile, dostluğumuz sürekli tartışmalarla fırınlanan ayrı bir sıcaklıktaydı.

Onun lider kişiliğindeki gizli yalnızlıklarla, benim içtenliğimdeki coşkuların bohem köpükleri, doktrin yorumların aşan beyinsel bir cümbüşte bütünleşip giderdi.

O benim yaşam savrukluğumu hiç mi hiç onaylamaz, ben de ona gökle denizin buluştuğu yerlerdeki kuş va balık senfonilerinin notaya gelip gelmeyeceğini sorardım.

Ve ille de bir kitap yazması için aklıma gelen ve gelmeyen hir şeyi söylerdim.

Türkiye'nin siyasal tarihinden, çöl ortasında kurumamaya uğraşan bir pınar gibi, anıtsal bir dirençle gelip geçen ve insanlığın uğradığı haksızlıklarla dövüşmeyi kendine mezhep yapmış bir kutsal insandı o.

Çok güzel şeylere layıktı.

Ama ona sadece acıyı layık gördüler.

Haksızlıklara karşı çıkmanın karşılığı, durmadan haksızlıklar uğratılan bir yaşamdan geçmek mi olmalıydı?

Şark bağnazlığı, çağa ters düşen bu çarpık denklemi düzelttiği ve kırk yılda bir yetiştirdiği tarihsel evlatlarını, ziyan etmekten vazgeçmeyi öğrendiği zaman, kendi ortaçağının kefenini de yırtmış olacaktır.

AÇI

Mümtaz Soysal

ERKEKLİK

BEHİCE Boran, birçok kişinin gözünde birçok şeyin simgesi olabilir, sevilen sevilmeyen, kızılan kızılmayan, benimsenen benimsenmeyen birçok şeyin.

Ama Behice Boran, herkesin gözünde, bir tek şeyin ortak simgesiydi: Doğru bildiğini sonuna kadar tam tutarlılıkla söylemenin ve yapmanın simgesi.

Zaman zaman sertliğe, katılığa kadar varan bir tutarlılıktı bu.

Ama herhalde şımarıklığa, kaprise varan ucuz bir katılık değil. Tam tersine, gerektiğinde koltuktan uzaklaşmayı, hapislerde çürümeyi, gurbetlerde erimeyi göze alan pahalı bir katılık.

Bu tutumun halk dilindeki adı, erkekliktir.

Kiminin erken seçimden, kiminin geciktirilmiş seçimden kaçtığı bir ortamda, halkın gözündeki erkeklik kavramına en uygun davranışların bir kadın tarafından sergilenmiş olması Türkiye'nin ilginç çelişkilerindendir.

BAŞBAKAN, seçim tarihi konusunda niçin bu kadar telaşa kapıldı?

1 Kasım'a giden yolların tıkandığı açıkça belliyken, "seçim mutlaka o tarihte olacaktır" demenin ya da 6-5'lik çoğunluk tartışması gibi zirvanın zirvası bir tartışmaya ciddi ciddi katılmanın adı, doğru bildiğini tam bir tutarlılıkla söylemek ve yapmak mıdır, yoksa müthiş bir telaş mı?

Konu, yakın çevredeki hukukçuların yanıltmasından ibaret değil. Bu çeşit yanıltmalar her zaman olabilir. Önemli olan, Başbakan düzeyindeki bir devlet adamının o anda kafasındaki düşüncelere ve isteklere uygun düşen görüşleri böylesine büyük bir hızla benimseyivermesidir.

İlk bakışta en basit mantığa bile ters gelen görüşlere sarılmak, olsa olsa, bir iç telaşın belirtisidir.

Denize düşenin cankurtaran simidine sarılması normaldir. Yüzme bilse de, kendisinden çok daha kolay yüzen mantar müthiş güvenlik verir. Ama, denize düştüğü zaman çevresindeki en küçük tahta parçalarına, çerçöpe tutunmaya çabalayan kişi yüzme bilmiyor demektir. Bilmeyişin telaşlı, küçücük tahta parçalarının ve çerçöpün kendisini suda tutamayacağını düşünmekten onu alıkoyar.

OYSA, Başbakan, hiç de telaşlı olmayan, sakin ve kendinden emin tavırlarıyla, muhalif muvafık, hepimize güven vermişti. Hükümetin başında telaşsız bir insanın bulunmasına kim olsa sevinir. Bu bakımdan, son günlerde ortaya çıkan telaşlı görünüş, yine muhalif muvafık, herkesi üzmüştür.

İşin tuhafı, kendisi için, seçim tarihinin değişmesiyle birlikte batmak da söz konusu değildi. Tam tersine, yine çevresindeki hukukçuların yanlış kaleme alışları yüzünden Yüksek Seçim Kurulu'ndan dönen bir maddeyi, kontenjan maddesini yeniden yazma fırsatı çıkmıştı önüne.

Telaş, belki de, bütün olup bitenlerden sonra nereye yöneleceği belli olmayan bir Meclis'te kazaya uğrayıp iktidarı kaybediverme endişesinin telaşıdır.

O iktidar sözü ki, Türkiye'de, Freud'vari çağrışımlarla, Başbakan'ın bile dayanamayıp katıldığı kelime oyunlarında hep erkeklik kavramına akraba olarak kullanılır. İktidar tutkusunun Türkiye'deki erkekleri böylesine telaşlı ve ürkek kılışı, bu kullanışa taban tabana ters düşen eğlenceli bir durum.

Birileri çıksa, Behice Boran örneğinden ve son olup bitenlerden sonra, "Türkiye'nin kadınları erkeklerinden daha erkek" dese, politika sahnesinin erkekleri böyle bir sözden utanmayı kendi erkekliklerine sığdırırlar mı acaba?

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARŞİVİ VAKFI

Boran'a tören

İSTİHBARAT SERVİSİ

TİP eski Genel Başkanı ve Şanlıurfa eski Milletvekili **Behice Boran**'ın cenazesi, dün Şişli Camii'nde kılınan namazdan sonra, yaklaşık 20 bin kişinin katıldığı bir törenle Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Behice Boran'ın saat 10.00'da Şişli Camii'ne getirilen Türk bayrağına sarılı tabutu önünde gruplar halinde saygı nöbeti tutuldu.

Başsağlığı dileklerini **Boran**'ın oğlu **Dursun Hatko** ile kızkardeşi **Nefise Oral** kabul ettiler. Törene gelip sıraya girerek **Boran**'ın tabutunu selamlayanların arasında **Yaşar Kemal** ve **Hale Soygazi** başta olmak üzere çok sayıda yazar ve sanatçı vardı. Politikacılar arasında ise TİP eski Genel Başkanı **Mehmet Ali Aybar**, TİKP eski Genel Başkanı **Doğu Perinçek**, SHP'nin eski ve yeni il başkanları **Hasan Fehmi Güneş** ile **Hikmet Çetin** göze çarpıyordu. Yurt dışında Batı Almanya ve Belçika Komünist partileri temsilcileri ile Avrupa Parlamentosu Komünist grup başkanı ve Fransız Komünist Partisi Politbüro üyesi **Pierre Pranchere** gelmişlerdi.

Cenaze töreni için Şişli Camii ve çevresinde toplananlar yola çıkarak trafiği kesip yürüyüş için saflara girdiler. Cenaze arabasının arkasından Şişli Meydanı'na kadar sessizce yürüyen topluluğun yolu orada polis tarafından kesildi. Yürüyüş kolunun önünde giden ve organizasyonu yürüten avukat **Bahri Bener** ve avukat **Ersen Şensal**, Emniyet Müdürü **Ünal Erkan**'a cenazeyi eller üzerinde mezarlığa kadar taşımak istediklerini bildirdiler. **Erkan**, avukatların isteğini **"kanunsuz olduğu"** gerekçesiyle geri çevirdi ve ancak kaldırımdan inmemek koşuluyla sessizce yürüyebileceklerini söyledi. Bir süre tartışıldıktan sonra uzlaşmaya varıldı.

Bu arada, **Boran**'ın cenazesini taşıyan araç, törene katılanların arasından çıkartılıp bir polis barikatının ardından yola çıkarıldı. Yürüyüşe katılanlar, üzerinde **Boran**'ın portresi bulunan **"Selam sana, selam senin kavgana"** yazılı kırmızı bir bayrak açarak yürümek istediler. Bir süre sonra polis müdahale etti. Bayrağın kapatılmasını istedi. Gene bir tartışma geçti. Sonra isteğe uyuldu.

Yürüyüşe katılanlar, kaldırım kenarında el ele tutuşarak güvenlik zinciri oluştururken, Çevik Kuvvet'e bağlı polisler de ikinci bir zincir kurdular. Topluluk kaldırımda sıkışıklık içinde Mecidiyeköy'e kadar yürüdü. Ancak içlerinden bir grup, Ali Sami Yen Stadı'nın önünde caddeye taşıp, **"kahrolsun faşizm"**, **"zindanlar boşalsın, genel af"** diye slogan atmaya başladı. Bunun üzerine Çevik Kuvvet'e bağlı polisler kalabalığı iterek kaldırıma çıkartmaya başladılar. Çıkan tartışmalarda yere düşenler oldu.

Zincirlikuyu'da kapatılan bayrak yeniden açıldı. Bu defa müdahale olmadı. Mezarlığın önünde bir dakikalık saygı duruşundan sonra bir grup, 1 Mayıs Marşı'nı söyledi.

AREN'İN KONUŞMASI

Boran'ın cenazesi alkışlar, sloganlar ve çiçek yağmuru altında araçtan alınarak mezara kadar taşındı. TİP eski Merkez Yürütme Kurulu üyesi **Sadun Aren** de burada yaptığı konuşmada, **Boran**'a işçi sınıfına kalbi ve kafasıyla bağlı olmasından ötürü saygı duyduklarını belirtti.

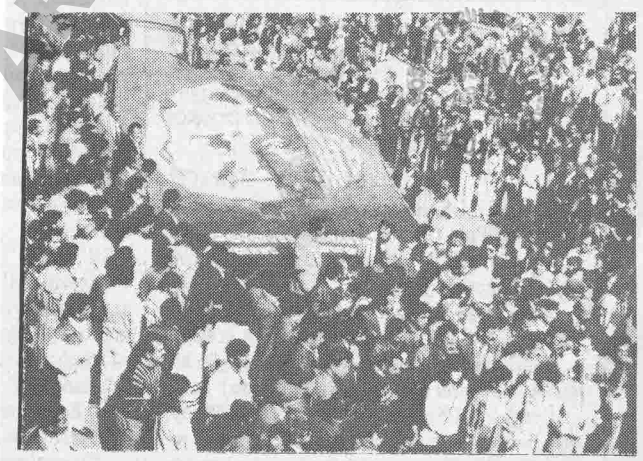

Kapandı ve açıldı... *Behice Boran'ın portresinin yer aldığı kırmızı bir bayrağın taşınması da, polisin müdahalesine neden oldu. Üzerinde, "Selam sana... Selam senin kavgana" yazısı da bulunan bayrak, önce katlanıp kaldırıldı. Ancak mezarlık önünde tekrar açıldı. Polis, bu defa bir müdahalede bulunmadı.*

Behice Boran'ın ardından

Ahmet OKTAY

UZUN süredir, **Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları**'nı yazmaya başladığım 1984 yılından bu yana, Cumhuriyet döneminin düşün ve yazın yaşamını **tarihsel** boyutuyla anlamaya çalışıyorum. Genç kuşakların hiç bilmediği, bizim kuşak yazarlarının ise artık okumak gereği duymadıkları eski dergileri, kitapları yeniden tararken ne kadar derin bir **bellek yitimine** uğradığımızı bir kez daha ve acıyla anlıyorum.

Behice Boran'ın ölüm haberi geldiğinde, onun yazın ve sanata ilişkin yazılarının fotokopileriyle uğraşıyor, düşünlerinin, öne sürüldükleri yıllar içindeki konumunu ve önemini araştırıyordum.

Yaşamının son 20 yıllık bölümü, **Boran**'ı daha çok **siyasal önder** kimliğiyle öne çıkardı ve özellikle **gençlik kesimi** onu ödün vermeyen bir savaşçı olarak bildi. Söylemek bile fazla: **Boran**, akademik kariyerde bulunduğu sürede yazdığı tüm yazılarda da siyasal yönsemini dışa vurmuş, ele alınan tüm sorunların ancak **siyasal/sınıfsal** düzeyde anlaşılabileceklerini söylemiştir. Ama bilim adamının politikayı dışa vuruş biçimiyle örgütçünün ve örgüt liderinin tutumu arasında büyük ayrım vardır. **Boran**, zaman içinde bilimsel **bakış açısını** korumakla birlikte **bilim adamlığı** kimliğinden uzaklaşmak zorunda kaldı. Gelgelelim bu olgu, onun gerek toplumbilimsel gerekse yazınsal çalışmalarının **toptan** unutulmasını gerektirmiyor.

Akademik formasyonu açısından ilgi alanı **sosyoloji** idi **Behice Boran**'ın bilindiği gibi. Ne var ki, ilk yazılarının göründüğü 1940'lı yıllarda **Boran** da doğrudan doğruya yazından gelmemesine rağmen yazın'a ilgi göstermiş, kuramsal ve eleştirel yazılar yayınlamıştır. Yazın ve sanat sorunlarının, başlangıcından itibaren marksizmin içinde özel bir yeri ve önemi olmuştur. Üstelik, 1940'lı yıllarda **toplumcu** yazın konusunda kuramsal içerikli yazı yazabilecek olan kişilerin sayısının çok az olduğu da, dönemin dergilerinin taranması sırasında apaçık görülmektedir. Bu yüzden, bilimsel formasyonu olan kişiler yazın'a **doğrudan** karışmak zorunda kalmış, tavır almışlardır.

Behice Boran, Yurt ve Dünya ile **Adımlar** dergilerinde yayınladığı yazılarda **gerçekçi yazın**'ın sorunlarını sergilemeyi öngörmüş, genç yazarları yönlendirmeye çalışmıştır. Söylemek gerekir ki, **Boran**'ın bu yazıları **yazın dergileri**'nde görülen kuramsal yazıların düzeyinin çok üstünde bulunmaktadır. **Boran**, o dergilerde vulgarize edilen sorunları, gerçek kuramsal (teorik) içerikleriyle göstermeye çalışmakta, kestirip atmamaktadır hemen. Örneğinin kendisinin çıkardığı **Adımlar** dergisinin ikinci sayısında (Haziran 1943) yayınlanan " 'Sanat Sanat İçindir' 'Sanat Cemiyet İçindir' 'Dolambacı' " başlıklı yazısında, özellikle **modernist şiir**'in sorunları çevresinde bir eski tartışmayı çözümlemektedir. Benim belirlediğim kadarıyla, Türk yazınında **Eliot**'un adı da ilk kez o yazıda anılmakta ve **Çorak Ülke**'den (**Boran, Harap Ülke** diye çevirmiş) söz edilmektedir.

Boran bu yazıda, gerek **Çorak Ülke**'nin gerekse **"vuzuhsuz"** ve **"cemiyetle ilgisi yokmuş gibi görünen"** şiirlerin içeriğini anlamaya uğraşmakta ve nasıl değerlendirilmeleri gerektiği üzerinde düşünmektedir. Şöyle diyor: **"Modern şiirdeki vuzuhsuzluk yazıldıkları zamanın sosyal şartlarının karışıklığını, vuzuhsuzluğunu, bu şartlar altında ferdin içine düştüğü şaşkınlığı, istikrarsızlığı ifade ediyor."** **Boran** yazının sonunda **"sanat sanat içindir, sanat toplum içindir"** tartışmasının **"gayri ilmi diyebileceğimiz mekanik içtimal determinizm görüşünün sanat sahasındaki tezahürü"** olduğunu vurguluyor ki, bu vurgu, o dönemin toplumcu yazarlarından pek azının ulaşabildiği bir noktadır. **Boran**, aynı derginin 1. Teşrin 1943 tarihli 6'ncı sayısında ise "Sanatın Sosyal Şartları ve Roman" başlıklı bir yazı yayınlamış. O yazıda da romanın toplumsal koşullarla ilgisini araştırıyor ve adını anmaksızın **toplumcu gerçekçilik**'in temel önermelerini sergiliyor. **Boran**, bu yazıda da **James Joyce**'un adını anarak, o dönemin modern yazarlarını yakından izlediğini ortaya koyuyor.

Ardında birçok acı/tatlı anı bırakarak aramızdan ayrılan **Behice Boran**'ın gerek Türk toplumunun sosyo-ekonomik sorunlarına gerekse kültür ve yazın sorunlarına değinen yazılarının **tarihsel boyut** içinde **yeniden-okunması**, ona gösterilecek saygının asıl dışavurumu olacaktır kanısındayım.

TÜSTAV ARŞİVİ

Veda töreni *TİP Genel Başkanı* ***Behice Boran*** *için Brüksel'de Belçika Komünist Partisi merkezinde bir tören düzenlendi. Törenden sonra omuzlara alınan* ***Boran'ın*** *cenazesini taşıyanlar arasında yasadışı TKP Genel Sekreteri* ***Haydar Kutlu*** *ile TİP Genel Sekreteri* ***Nihat Sargın*** *da bulunuyordu.* ***Boran'ın*** *cezanesinin bugün Ankara'da olması bekleniyor.*

Behice Boran'a övgü

MİLLİYET HABER MERKEZİ

KALP krizi sonucu Brüksel'de ölen TİP Genel Başkanı **Behice Boran**'ın cenazesi, düzenlenen uğurlama töreninden sonra Atina üzerinden aktarmalı olarak Türkiye'ye gönderildi. Cenazenin bugün öğleye doğru Ankara'da olması bekleniyor.

Brüksel'de düzenlenen cenaze törenine Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen binlerce aydın, işçi ve mülteci katıldı. Çok sayıda Avrupalı parlamenterin de bulunduğu törende söz alan konuşmacılar, **Behice Boran**'ın yurtsever, barışçı kişiliğini övdüler.

Törene **Server Tanilli, Gültekin Gazioğlu, Melike Demirağ, Şanar Yurdatapan**, TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın**, TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**, DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası Başkanı **Mehmet Karaca** da katıldı.

Törende ilk konuşmayı ev sahibi olması nedeniyle Belçika Komünist Partisi'nden **Cladue Renard** yaptı. İkinci konuşmacı ise TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın**'dı. **Sargın, Boran**'ın mücadelelerle dolu yaşamından örnekler vererek, "**Boran'ı Avrupa'daki on binlerce insanın yurda dönüş ve demokrasi istemlerinin bir sembolü, bir ifadesi olarak yolcu ediyoruz**" dedi. Daha sonra söz alan TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu** ise TİP ile TKP'nin birleşme kongresinin **Behice Boran**'a ithaf edileceğini söyledi.

Törene katılan yabancılar arasında Belçika Komünist Partisi Genel Başkanı **Van Geich**, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Politbüro Merkez Sekreteri **Harry Pflichtbell**, DKP Prezidyum üyesi **Werner Cieslak**'ın yanı sıra, birçok komünist parlamenter ve parti üyesi de bulundu.

Törenlerde yapılan konuşmalar ve saygı duruşundan sonra **Boran**'ın cenazesi TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın** ve TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**'nun omuzlarında, havaalanına kadar götürecek olan otomobile taşındı. Cenaze, beraberindeki heyetle birlikte saat 17.00'de hareket eden bir uçakla Atina'ya gönderildi. Heyet ve cenaze geceyi Atina'da geçirdikten sonra, sabah İstanbul'a gelecek ve uçakla Ankara'ya, TBMM önünde yapılacak törene ulaştırılacak.

Boran'ın Ankara'da düzenlenecek cenaze törenine Sovyetler Birliği ve Bulgaristan'ın Ankara büyükelçiliklerinin de katılacağı öğrenildi. Ayrıca Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin cenaze törenine bir çelenk göndereceği belirtildi.

Sürgünde Ölüm!..

İlhan Selçuk—CUMHURİYET

BEHİCE Boran, sürgünde öldü.

Sürgün ya da cezaevi, çoğu öncünün yazgısıdır. Voltaire ya da Hugo, bugün okullarda öğreniliyor, isimleri çoğumuza sımsıcak geliyor. Nazım Hikmet'in adını duyunca tüyleri diken diken olan kişi, Namık Kemal'i benimsemiştir:

— Vatan şairidir o...

Oysa Voltaire, Hugo, Namık Kemal ve benzerleri de yaşamları boyunca sürgünle, zindanla iç içe yaşadılar. Koca Hugo'nun sürgünde geçen ömrü 16 yıla ulaşır. Çoğu Fransız aydınlanmacısının başına gelenler, bugün Türk aydınlarının çektikleriyle eşanlamlıdır. Hiç kimsenin kuşkusu olmasın; bugünkü siyasal iktidarların düşman belleğidiği Nazım Hikmet'in anıtı gelecek kuşakların elleri üzerinde yükselecek, heykelleri uygar kentlerimizin meydanlarını süsleyecektir.

Dünyamızda uygarlık böyle gelişiyor; yeni fikirler önce yargılanıyor, cezalandırılıyor, yasaklanıyor.

Türkiye, aydınlanma sürecini yaşadığından, öncü fikirleri savununların, gerici ve tutucu düzenlerin siyasal iktidarlarınca mahkûm edilmesi doğaldır.

★

Behice Boran, sürgünde öldü.

Yurt dışında ölen ilericilerin ne ilkidir, ne sonuncusu olacaktır.

19'uncu yüzyıldan bu yana Türk aydınlarının sığınağı Batı'dır. Jön Türkler, Abdülhamit istibdadından kaçmak zorunda kalmadılar mı? Padişah tanrısal rejimin buyurganıyken, özgürlükten söz açan herkes "hain"di. Mustafa Kemal, cumhuriyet ilan etmeden önce de cumhuriyet sözcüğünü ağzına alan herkes "devlet düşmanı" değil miydi?

Ülkemizde 19'uncu ve 20'nci yüzyılda iki büyük sürgün dönemi yaşanmıştır.

Birincisi, 19'uncu yüzyılda Jön Türklerin, ikincisi 20'nci yüzyılda sosyalistlerin sürgünüdür. Bugün Batı'da binlerce Türk aydını, devrimcisi, sosyalisti, sendikacısı, sanatçısı yaşıyor. Kimisi için bunlar vatan hainleridir.

Öyle midir?

İki yüzyıldan bu yana "vatan haini" yaftası, sürekli el değiştirmektedir.

Namık Kemal, bu ülkeye "vatan" kavramını getirmiştir; daha önce "vatan" yoktu "mülk" vardı. Mülk, fethedilen yer anlamınadır. Osmanlının kafasında "ulusçuluk" yoktu ki "vatan" olsun. Ne var ki yurt kavramının aydınlatıcılarından Namık Kemal, "devlet düşmanı" sayılıp Magosa zindanında çürütülmedi mi? O günlerde Anadolu'da nice vali, kaymakam, mektupçu, mutasarrıf, hem Namık Kemal'i zindanlara hapseden devletin buyruklarını yerine getirirdi hem de yakın dostlarıyla buluştuğunda cebinden Namık Kemal'in şiirini çıkartıp okumaktan kendini alamazdı.

Bugün Anadolu'da çoğu aydın devlet memurunun belleğinden dudaklara dökülen Nazım Hikmet'tir.

★

Behice Boran, sürgünde öldü.

Belki yalnız bizim için değil, Batı Avrupa'nın geri kalmış ülkeleri için bile bu olgu yabancı sayılamaz. İspanya'da Franko faşizmi sürerken, Portekiz'de Salazar diktatörlüğü egemenken, bu iki ülkenin sosyalistleri ve komünistleri de sürgünde yaşamadılar mı? Kırk yıl sonra iki ülkede faşizme son verildiği gün, sürgündeki komünist partileri yer altından yer üstüne çıkabildiler. Şimdi her iki ülkede çoğulcu burjuva demokrasisi geçerlidir; her iki ülke Avrupa Topluluğu'na üye; dünkü "vatan haitleri" de ülkelerinin siyasetinde söz sahibi olmuşlardır.

Gelecek kuşaklar uygarlık tarihini okurlarken, Franko ve Salazar'a hiç kuşkusuz gerçek değerlerini verecekler; faşizmin karanlığını sürdürmeye çabalayanlara lanet okuyacaklardır.

★

Behice Boran, sürgünde öldü.

12 Eylül baskı rejimini sürdürmek için "çağ atladık" diye çırpınanlara anlamlı bir ölüm haberi...

Kimi ölümün anlamında bir tarihsel değer ölçüsü bulunur; Behice Boran'ın sürgünde ölmesi, onun suçunu değil, bizim geriliğimizi vurgulamaktadır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV ARŞİVİ

Cenazenin eller üstünde taşınmasına polis izin vermedi

Boran'a büyük tören

- TİP Genel Başkanı'nın cenazesine katılanların mezarlığa kadar caddeden yürümeleri isteği kabul edilmedi. Ancak kaldırımdan topluca yürümelerine izin verildi
- **Yol boyunca polisle yer yer sürtüşmeler oldu. Bazı gruplar sloganlar attı. Ancak topluluğun da, polisin de çoğunluğu, anlayışlı davrandı. Olaylar büyümedi**
- Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nce gönderilen çelenk Ankara'da tören alanına sokulmamıştı. İstanbul'da müdahale nedeni olmadı

HABERİ 7. SAYFADA

Hepsi bir arada **Behice Boran'ın toprağa verilişinde fatiha da okundu... Yumruk da kaldırıldı... Kimse kimsenin davranışına müdahale etmedi. Cenazenin Şişli Camii'nden Zincirlikuyu Mezarlığı'na getirilişi sırasında çıkan birkaç olaylı tartışma dışında tören, başladığı gibi sükûnet içinde bitti...**

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

● Hükümetten ve ANAP'tan kimse katılmadı

Boran için tören

● Brüksel'de geçirdiği kalp krizi sonucu ölen TİP Genel Başkanı Behice Boran için, dün TBMM'de bir tören düzenlenerek saygı duruşunda bulunuldu. Cenaze törenine Erdal İnönü, Bülent Ecevit ile SHP, DSP ve DYP'li bazı milletvekilleri katıldı

ANKARA, ÖZEL

GEÇİRDİĞİ kalp krizi sonucu Brüksel'de ölen TİP Genel Başkanı **Behice Boran** için, dün TBMM'de bir tören yapıldı. Törene, hükümetten ve ANAP'tan kimse katılmadı. TBMM Başkanı **Karaduman**'ı, Başkanvekili **Özer Gürbüz** temsil etti. SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** ile DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** ve bu iki partiye mensup bazı milletvekilleri TBMM'deki törende yer aldılar.**Boran**'ın cenazesi, Yunan Havayolları'na ait bir uçakla, Atina üzerinden İstanbul'a getirildi. Bayrağa sarılı tabut, daha sonra THY'nin bir uçağı ile Ankara'ya gönderildi. Cenaze, Atatürk Havalimanı'ndayken, polisin geniş güvenlik önlemleri aldığı görüldü.

SSCB'nin Türkiye Büyükelçilik Müsteşarı **Anatoli Kadirof** da törende yer alırken, törene Sovyetler Birliği Komünist Partisi adına gönderilen çelengi, polis, Meclis kapısı dışına çıkardı. **Boran**'ın cenaze töreni sırasında Siyasi Şube ekiplerinin, kameralarla, törene katılanları görüntülediği görüldü.

SHP ve DSP genel başkanları ve milletvekilleri yanında, **Boran**'ın cenaze törenine DYP'den **Doğan Kasaroğlu, Namık Kemal Şentürk, Yılmaz Hastürk, Lezgin Önal, Memduh Yaşa** ve **Cemal Özdemir** katıldı.

TBMM'de yapılan tören ve saygı duruşunda **Behice Boran**'ın oğlu **Dursun Hatko** ile yakınları yanında, çok sayıda eski milletvekili, sendikacı, dernek ve meslek kurulu yöneticisi ile kalabalık bir yurttaş topluluğu bulundu. Yurt dışından gelen, Federal Almanya Türkiyeli İşçiler Federasyonu Genel Başkanı **Hasan Özcan,** Batı Berlin Türkiyeliler Merkezi Başkanı **İdil Temuçin,** Demokrasi İçin Birlik Avrupa Federasyonu Genel Sekreteri **Erol Beyaz,** DKP Prezidyum üyesi **Werner Cieslak,** Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Politbüro Merkez Sekreteri **Harry Pflichtbell** de törende yer aldılar.

Bu arada, bazı kişilerin tören sırasında kollarına siyah "**matem bandı**" taktıkları görüldü.

Boran'ın cenazesi Ankara'daki törenden sonra dün akşam kara yoluyla İstanbul'a getirildi. Kartal yol ayrımında polis tarafından karşılanan **Boran**'ın cenazesi daha sonra Şişli Etfal Hastanesi Morgu'na kaldırıldı.

morgdan alınacak cenaze, Şişli Camii'ne getirilecek ve burada öğleyin kılınacak namazdan sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecek. Bu arada, **Boran**'ın cenazesinin kaldırılışı sırasında valilik yürüyüşe izin vermediğini açıkladı. Valiliğin açıklamasında, cami çıkışından cenaze arabasına kadarki 50 metrelik mesafenin yürünebileceği belirtildi.

2 lider törende

Brüksel'de ölen TİP Genel Başkanı ***Behice Boran*** *için TBMM'de düzenlenen törene, SHP Genel Başkanı* ***Erdal İnönü,*** *DSP Genel Başkanı* ***Bülent Ecevit*** *ile SHP, DSP ve DYP'li birçok milletvekili de katıldı. Törende ANAP ve hükümet kanadından kimsenin bulunmayışı dikkati çekti.*

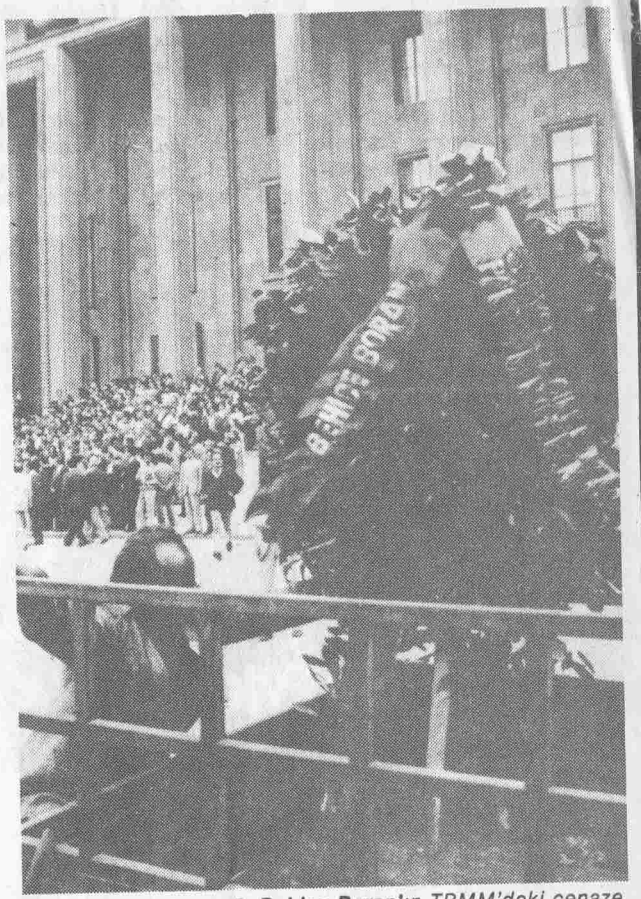

Çelenge izin yok ***Behice Boran****'ın TBMM'deki cenaze törenine gönderilen çelenkler arasında bulunan* ***"Sovyetler Birliği Komünist Partisi"*** *yazılı çelenk, tüm dikkatleri üzerine topladı. Törene katılanlar, Sovyet Komünist Partisi'nin Türkiye'de belki de ilk kez bir cenaze törenine çelenk göndermesini konuşurken, durumu görevli polisler de fark etti. Polisler, telsizle bir süre konuşma yaptıktan sonra çelengi bir kamyonete koyarak Meclis'teki tören alanından uzaklaştırdılar.* ***(Fotoğraf: Mustafa İSTEMİ—ANKARA)***

TÜSTAV Arşivi
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI